

TARTU VALLA

KUUKIRI

AASTAST 1996

**Kõrveküla, Tammistu
ja Äksi käisid
Eestimaa Aasta küla
väljakuulutamisel**

lk 15

lk 7

**Tartu valla koolides
õpib 1451 õpilast**

lk 12

Äksi [eel]arvamusfestival

lk 14

**Raadi Elamus
Majoraadi pargis**

lk 18

**Ripsik elab liikumise
ja mängu rütmis**

TARTU VALLA KUUKIRI

AASTAST 1996

Kuukirjas avaldatakse eelmisel kuul valda sündinud ja meie seast lahkunute andmeid. Lehte lisatakse nende laste nimed, kelle vanemad on vallale nime avaldamiseks andnud loa.

Toimetusel on õigus vajadusel tekstidele teha keelekorrekture.

Kõige uuemad uudised Tartu vallas toimuvast leiad **Tartu valla kodulehelt** ning **Tartu valla** või **Kuukirja Facebooki lehtedelt**.

Ära unusta alla laadida **Tartu valla äppi!** Äpi kaudu saab vallale edastada oma mõtteid ja teavitada parandust vajavatest objektidest.

Skanni QR-kood
Tartu valla äpi
allalaadimiseks!

Väljaandja: Tartu Vallavalitsus ja Volikogu
Toimetuse: Ekas OÜ e-post: kuukiri@tartuvald.ee
Peatoimetaja: Katrin Sisask Tel. 5627 0280 (E-R 17.00–20.00)
Toimetaja / reporter: Kaisa Kreela
Küljendaja / fotograaf: Rasmus Karja Tel. 510 3479 (E-R 9.00–17.00)

Tartu valla Kuukiri ilmub tasuta.

Kuukirja saab elektrooniliselt lugeda valla koduleheküljel aadressilt:

tartuvald.ee/tartu-valla-kuukiri

või ajakirjana Issuust:

issuu.com/tartuvaldakuukiri

Oktoobri Kuukirjas avaldatavaid kaaskirju ja reklaame ootab toimetuse 2. oktoobrini.

Jälgi Kuukirja tegemisi ka Facebookis:

facebook.com/TartuVallaKuukiri

Oled huvitav ettevõtte Tartu vallas või tead inimest või tegu, mis vääriks kajastust?

Saada vihje Tartu valla Kuukirjale!

Tartu Vallavalitsus Haava tn 6, Kõrveküla alevik, Tartu vald, 60512 Tartumaa.
Kodanike vastuvõtt T kell 8.00–12.00 ja 12.30–18.00.
Tel. 510 6363, e-post: tartuvald@tartuvald.ee

Tabivere teeninduspunkt

Seoses Tabivere lasteaia rekonstrueerimistöödega toimub alates jaanuarist Tabivere teeninduspunktis kodanike vastuvõtt **Tabivere Rahvamajas** (Tuuliku 10, Tabivere alevik, Tartu vald, 49127 Tartumaa).

Tartu Vallavalitsuse HAP spetsialist Endla Suvi vastuvõtt K ja N kell 8.00–16.30 (lõuna 12.00–12.30) ja R kell 8.00–12.00. Tel. 525 4948.

Tartu Vallavalitsuse sotsiaaltööspetsialist

Triin Vaino vastuvõtt T kell 8.30–12.00.

Tel. 5344 9246, e-post: tabivere@tartuvald.ee

Laeva teeninduspunkt Väänikvere tee 8, Laeva küla, Tartu vald, 60608 Tartumaa.

Kodanike vastuvõtt T kell 13.00–16.30.

Tel. 5302 6608, e-post: laeva@tartuvald.ee

Piirissaare teeninduspunkt Valla, Tooni küla, Tartu vald, 62603 Tartumaa.

Vastuvõtt T kell 9–10, muul ajal kokkuleppel,

e-post: toomas.lindjärv@tartuvald.ee,

piirissaare@tartuvald.ee, Tel. 529 4630

Trükk: AS Ecoprint
Tiraaž: 6000

23.08.2023 vallavolikogu istungil vastu võetud otsused ja määrused

Kadri Linamägi,
Tartu valla personali- ja
dokumendihalduse spetsialist

MÄÄRUSED

Määrus nr 14 – Tartu Vallavolikogu 22.11.2018 määruse nr 30 „Tartu vallavara eeskiri“ muutmise

§ 1. Tartu Vallavolikogu 22.11.2018 määruse nr 30 „Tartu vallavara eeskiri“ § 4 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt: „§ 4. Kinnisasja omandamine

(1) Kinnisasja omandamise otsustab vallavolikogu.

(2) Kinnisasja tasuta omandamise otsustab vallavalitsus, kui detailplaneeringu lahenduse elluviimiseks on kinnisasja avalikes huvides omandamise vajadus sätestatud detailplaneeringu lahenduses.“

§ 2. Tartu Vallavolikogu 22.11.2018 määruse nr 30 „Tartu vallavara eeskiri“ § 7 1. lõiget muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„(1) Vald võib osaleda välisabi vahenditega rahastatavas projektis, mida rahastab Euroopa Liit, rahvusvaheline organisatsioon, välisriigi riiklik või valitsusväline organisatsioon või Eestisisene rahastuse andja.“

§ 3. Tartu Vallavolikogu 22.11.2018 määrust nr 30 „Tartu vallavara eeskiri“ muudetakse ja täiendatakse §-ga 181 järgmises sõnastuses:

„§ 181. Kinnisasja vahetamine

(1) Kinnisasja vahetamine on toiming, mille käigus vahetatakse vallale kuuluva kinnis- asja vastu.

(2) Kinnisasja vahetamine peab olema vallale vajalik avalikul eesmärgil ja majanduslikult otstarbekas.

(3) Vahetamine on võimalik, kui vahetamisele kuuluvate kinnisasjade turuhind on vastavat pädevust omava hindaja käest tellitud hindamisakti kohaselt võrdne, hindade erinevuse korral hüvitab odavama kinnisasja omanik kallima kinnisasja omanikule vahetatavate kinnisasjade väärtuste vahe.

(4) Kinnisasja vahetamise otsustab volikogu.

(5) Kummagi kinnisasja omanikku vaadeldakse tema poolt üleandmisele kuuluva kinnisasja suhtes müüjana ja talle üleandmisele kuuluva kinnisasja suhtes ostjana.“

§ 4. Tartu Vallavolikogu 22.11.2018 määruse nr 30 „Tartu vallavara eeskiri“ § 31

2. lõiget muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„(2) Kui suulisele enampakkumisele ei registreeritud ühtegi pakkujat või ei esitatud ühtegi pakkumust või kirjalikule enampakkumisele ei esitatud ühtegi pakkumust või esitatud pakkumused olid alla enampakkumise alghinna, fikseeritakse see enampakkumise protokollis ning enampakkumine on nurjunud.“

OTSUSED

Otsus nr 38 – Tartu valla lõunaosa II etapi detailplaneeringu osaline kehtetuks tunnistamine

Erminurme tee 28 maaüksuse osas
Tunnistada kehtetuks Tartu Vallavolikogu 05.11.2011. a otsusega nr 32 kehtestatud Tartu valla lõunaosa II etapi detailplaneering Erminurme tee 28 maaüksuse osas.

Otsus nr 39 – Seisukoht Maramaa uuringuruumi geoloogilise uuringu loa taotluse kohta

Nõustuda Tartu vallas Maramaa külas Maramaa uuringuruumis Marina Minerals OÜ-le geoloogilise uuringu loa andmisega.

1.1 Uuringute käigus fikseeritakse taotletavast alast 500 meetri raadiusesse jäävate majapidamiste salvkaevude veetase ning tehakse kindlaks vee kvaliteet.

1.2 Geoloogilise uuringu loa alusel läbiviidud uuringu tulemused ei anna õigustatud ootust kaevandamise loa saamiseks ning vastav otsus tehakse eraldiseisva menetlusena, tuginedes geoloogilise uuringu ja vajadusel eksperthinnangute või keskkonnamõju hindamise tulemustele.

Otsus nr 40 – Loa andmine Tartumaa roheenergeetika kompetentsikeskuse loomise projektis osalemiseks

Lubada Tartu Vallavalitsusel osaleda Tartumaa roheenergeetika kompetentsikeskuse loomise projektis, mis esitatakse rahastuse saamiseks Riigi Tugiteenuste Keskusele.

Rahastuse saamisel Riigi Tugiteenuste Keskuselt kaasfinantseerida projekti tegevusi perioodil 2024–2026 kokku kuni 102 750 euroga.

Otsus nr 41 – Jätkamine MTÜ Peipsi Kalanduspiirkonna Arendajate Kogu liikmena

Lugeda Tartu vald kuuluvana Mittemulundusühingu Peipsi Kalanduspiirkonna Arendajate Kogu (registrikood 80270274) liikmeskonda omavalitsusüksuse käeoleval ajal kehtivates piirides.

Otsus nr 42 – Vallavara omandamine
Omandada Tartu valla munitsipaalomandisse Tartu vallas Maramaa külas asuv Maramaa-Lähte kergtee L14 katastriüksus (katastriüksuse tunnus 79401:001:0350, kinnistu nr 2116204, pindala 560 m², 100% transpordimaa). Katastriüksus soetatakse Tartu vallale hinnaga 0,7 eurot/m².

Otsus nr 43 – Vallavara omandamine
Omandada Tartu valla munitsipaalomandisse Tartu vallas Maramaa külas asuv Maramaa-Lähte kergtee L15 katastriüksus (katastriüksuse tunnus 79401:001:0394, kinnistu nr 1846204, pindala 805 m², 100% transpordimaa). Katastriüksus soetatakse Tartu vallale hinnaga 4 eurot/m².

Otsus nr 44 – Vallavara omandamine
Omandada Tartu valla munitsipaalomandisse Tartu vallas Maramaa külas asuv Maramaa-Lähte kergtee L16 katastriüksus (katastriüksuse tunnus 79401:001:0396, kinnistu nr 1846104, pindala 933 m², 100% transpordimaa). Katastriüksus soetatakse Tartu vallale hinnaga 4 eurot/m².

Otsus nr 44 – Nõusoleku andmine laenu refinantseerimishanke korraldamiseks

Anda Tartu Vallavalitsusele nõusolek investeerimislaenu 2020004895 KO1115, investeerimislaenu 2021013259 KO1115 ja investeerimislaenu 22-070552-JI refinantseerimishanke korraldamiseks. Nimetatud laenude jääk 31.12.2022 seisuga oli kokku 11 423 163 eurot, 2023. aastal on laenusumma tagasimakse kohustus 1 365 818 eurot ning jääk aasta lõpuks 10 057 345 eurot.

Järgmine volikogu istung toimub 27.09.2023 algusega 16.00.

Istungi otseülekannet on võimalik vaadata volikogude infosüsteemis VOLIS. Istungit saab järelvaadata YouTube'i kanalis Tartu Vallavolikogu. Volikogu istungite materjalid on avalikult kättesaadavad veebis: tartuvald.ee/et/volikogu-istungite-materjalid.

AITA KUJUNDADA TARTU VALLA 2024. AASTA KALENDRI!

Viis aastat on Kuukiri koostöös Tartu valla ja vallaelanikega koostanud seinakalendrit. Kalender tuleb ka sel aastal ja sina saad selle tegemises kaasa lüüa. Kuukirja toimetuse kogub taas kokku elanike fotosid, mis on tehtud Tartu vallas ja millel on kujutatud meie valla imelist loodust, siinseid vaateid või meeleolusid.

Saada Tartu vallas tehtud meeleolu- või loodusfoto e-posti aadressile kuukiri@tartuvald.ee hiljemalt 8. oktoobril.

Tartu valla kaasav eelarve 2024

Estrit Aasma, Tartu valla kommunikatsioonispetsialist

Sarnaselt mitmete teiste Eesti omavalitsustega kasutab Tartu vald 2024 aasta eelarve koostamisel kaasava eelarve põhimõtet. See tähendab, et osa vallaeelarvest koostatakse elanikelt saadud ettepanekute alusel. Eesmärk on parandada kogukondade arusaama vallaeelarvest ja selle kujunemisest, parandada kogukondade vahelist koostööd ja viia ellu mõni uus idee või leida lahendus mõnele olulisele valupunktile vallas.

Kaasavas eelarvesse on oodatud investeringuideed, mille maksimaalne maksumus on 30 000 eurot. Kaasava eelarvega rajatav objekt peab olema avalikuks kasutamiseks ning projektist ei tohi tekkida ebamõistlikke kulusid valla järgnevat aastate eelarvetele.

Realiseeritav investeringuobjekt peab olema peale valmimist Tartu valla omandis.

Kaasava eelarve osa suurus 2024 aasta eelarve koostamisel on 60 000 eurot, seega saab ellu viidud vähemalt kaks enim hääli saanud projekti.

Ideid saab esitada igäüks elektroonilises keskkonnas VOLIS. (www.volis.ee)

Esitamise tähtaeg on 31. oktoober 2023!

Ideede esitamisel tuleb märkida:

- esitaja nimi, kontakttelefon või e-posti aadress;
- nimetus (lühike fraas, mis iseloo-

mustab idee sisu);

- idee kirjeldus;
- sihtrühm, kes saab probleemi lahendamiseks või uue võimaluse avanemisest otsest kasu;
- muu oluline info, ideed iseloomustav materjal (eskiis, joonis, foto, muu esitaja hinnangul oluline teave).

Esitatud ettepanekuid hindab vallavalitsuse juurde moodustatav komisjon, kes vaatab, kas ideed on asjakohased ja teostatavad. Komisjon võib esitajate nõusolekul sarnased ideed liita, samuti paluda oma ettepanekut täiendada ning täpsustada. Komisjon valib välja rahvahääletusele suunatavad ideed.

Hääletada saavad kõik vähemalt 16-aastased vallaelanikud, kelle elukoht rahvastikuregistris on Tartu vald.

Hääletamine toimub 1. detsembrist kuni 14. detsembrini 2023 elektroonilises keskkonnas VOLIS, tuvastades ennast ID-kaardi või mobiil-IDga. Valla kodulehel www.tartuvald.ee on VOLIS-e link, mis suunab hääletama.

Hääletamisvõimalus elektroonilises keskkonnas VOLIS on ka vallamajas ning Laeva, Piirissaare ja Tabivere teeninduspunktis isikut tõendava dokumendi esitamisel ajavahemikus **01.12.2023–14.12.2023**.

Igal hääletajal on 3 häält (ühe idee poolt mitu korda hääletada ei saa).

Kaasava eelarve hääletusel võitnud ideed viiakse ellu 2024. aastal ning elluviimise korraldab vallavalitsus.

Nõlvakaare ja Ermi tänava mänguväljak kogus 2023. a kaasava eelarve hääletusel 241 häält

Tartu vallast sügisperioodil toetuste taotlemine

Info: Tartu Vallavalitsus
Teksti koostas: Katrin Sisask

Tartu valla iseteeninduskeskkonnas SPOKU on võimalik esitada kõiki taotlusi elektrooniliselt. Iseteenindus kiirendab menetlemise protsessi ja vähendab vigaste taotluste arvu. Taotluste esitamine elektrooniliselt on mugav ja kiire. Iseteenindusel on olemas ühenduvus Rahvastikuregistriga. Kõik esitatatud taotlused registreeritakse automaatselt dokumendiregistris. Kui vallaelanikul puudub interneti kasutamise võimalus, siis saab kõiki taotlusi esitada ka Tartu Vallavalitsuses, Haava tn 6, Kõrveküla alevik, Tartu vald, Tartumaa.

Alljärgnevalt on kokku koondatud info toetuste kohta, mis tuleb esitada kindlaks kuupäevaks ja mis on sissetulekust sõltumatud.

Spordiklubide ja eraõiguslike spordikoolide toetus

Tartu vald maksab spordiklubile või -koolile sporditegevuste toetust taotleja nimekirja kantud 5–19-aastase sportlase kohta, kelle elukoht rahvastikuregistri andmetel on Tartu vald.

Toetuse eesmärk on arendada harrastus- ja võistlusspordialast tegevust Tartu vallas ning süvendada spordialaseid teadmisi, tagamaks Tartu valla elanike, eelkõige laste ja noorte, kehalist ja vaimset vormisolekut.

Taotlusi saab esitada läbi toetuse taotluste menetlemise infosüsteemi SPOKU või Tartu Vallavalitsuses.

Taotluse esitamise tähtaeg on 1. oktoober.

Noorte huvitegevuse ühingute ja erahuvikoolide toetus

Toetust antakse erahuvikoolile või ühingule taotlemisele järgnevat kalendriaastaks. Pearaha antakse huvitegevuse korraldamiseks 5–19-aastase harrastaja või õppuri kohta, kes osaleb regulaarselt huvitegevuses ja kelle elukoht on rahvastikuregistri andmetel Tartu vallas.

Toetuse andmise eesmärk on arendada huvialast tegevust Tartu vallas ning süvendada oskuseid kunsti-, muusika- ja muudel aladel, tagamaks

Tartu valla lastele ja noortele mitmekülgset huviharidust. Taotlusi saab esitada läbi toetuse taotluste menetlemise infosüsteemi SPOKU või Tartu Vallavalitsuses.

Taotluse esitamise tähtaeg on 1. oktoober.

Ranitsatoetus

Lapsevanema avalduse alusel saab Tartu vallast ranitsatoetust esimesse klassi minevale lapsele.

Toetust on õigus taotleda esmakordselt 1. klassi mineva lapse ühel vanemal, kui lapse ja ühe vanema rahvastikuregistrijärgseks elukohaks on Tartu vald. Kui lapsevanem või vanemad ei täida perekonnaseadusest tulenevaid kohustusi, makstakse ranitsatoetus lapse hooldajale, hooldaja puudumisel füüsilisest isikust eestkostjale. Toetuse saamiseks tuleb pöörduda vallavalitsuse sotsiaalosakonda või teeninduspunkti. Vajalik blankett on leitav valla kodulehelt, samuti saab selle täita vallavalitsuses või teeninduspunktis kohapeal.

Taotluse esitamise tähtaeg on 31. oktoober.

Ürituse korraldamise toetus

Ürituse korraldamise toetust võib taotleda sündmuseks, mis on kooskõlas Tartu valla arengukavaga ja mis toimub Tartu vallas, on suunatud Tartu valla elanikele, tutvustab Tartu valda laiemale üldsusele või on muul viisil seotud Tartu vallaga.

Taotlusi saab esitada läbi toetuse taotluste menetlemise infosüsteemi SPOKU või Tartu Vallavalitsuses.

Taotluse esitamise tähtaeg on 1. november.

Kaasfinantseerimise toetus

Kaasfinantseerimise toetus on Tartu valla kaasfinantseering projekti omaosaluse tagamiseks teistest fondidest taotletavate kogukonna ja piirkonna

arengule suunatud ja Tartu valla arengukavaga seotud tegevus- ja investeringuprojektide läbiviimiseks. Toetust saab taotleda mittetulundusühing või sihtasutus.

Taotlusi saab esitada läbi toetuse taotluste menetlemise infosüsteemi SPOKU või Tartu Vallavalitsuses.

Taotluse esitamise tähtaeg on 1. november.

Tegevustoetus

Tartu vald maksab valla eelarvest mittetulunduslikuks tegevuseks toetust. Toetus on mõeldud valla avalikes huvides tegutsevate ja vallaelanikele suunatud mittetulundusühenduste tegevuse toetamiseks ning erinevate huvigruppide vaba aja sisustamise võimaluste mitmekesistamiseks. Vallaeelarve vahenditest toetatakse elukeskkonna arendamist, kultuuri-, hariduse-, noorsoo- ja spordiprogramme, külaelu arendamist, vaba aja veetmise võimaluste mitmekesistamist ja siseturvalisuse ennetustööd. Taotlusi saab esitada läbi toetuse taotluste menetlemise infosüsteemi SPOKU või Tartu Vallavalitsuses.

Taotluse esitamise tähtaeg on 1. november.

Projektitoetus

Projektitoetuse eraldamise eesmärk on propageerida Tartu valda kui rikkalike traditsioonidega kultuuri- ja spordivalda, mitmekesistada erinevatele sihtgruppidele suunatud tegevusi, toetada Tartu valla aktiivsete elanike omaalgatust ning väärtustada vabariiklike ja rahvusvaheliste ürituste korraldamist vallas.

Taotlusi saab esitada läbi toetuse taotluste menetlemise infosüsteemi SPOKU või Tartu Vallavalitsuses.

Taotluse esitamise tähtaeg on 1. november.

Kaitseväge ja Kaitseliidu õppus Ussisõnad

Julia Siimberg,
Teavituse ja tsiviil-sõjalise koostöö
(PA/CIMIC) spetsialist
Kaitseliidu Tartu malev

Kaitseväge ja Kaitseliit korraldavad sellel sügisel õppuse Ussisõnad, mille raames ligi 10 000 maakaitseüksuste reservväelast värskendavad õppekogunemisel oma üksikvõitleja individuaalseid sõjalisi baasteadmisi. Lisaks harjutatakse jao- ning rühma tasemel vastase kulutamist ja varitsuste ning tõkete püstitamist.

„Operatsiooniga Ussisõnad suurendame me sõjaaja kaitseväge 10 000 inimese võrra. Sisuliselt on see üks suuremaid kvantitatiivseid arenguhüppeid kaitseväge ajaloos, mis toimub pooleteise aasta jooksul. See on kahtlemata suur väljakutse kaitsevägele ja Kaitseliidule, kuid julgeolekuolukord meie ümber ei anna meile õigust teha neid asju aeglasemalt või väiksemas mahu,“ ütles kaitseväge juhataja kindral Martin Herem. „Eesmärgi saavutamiseks on aga määrava tähtsusega reservväelastest

Foto: Kaitseliidu Tartu malev

jao- ja rühmaülemate roll oma alluvate juhtimises ja ka väljaõppes. Mõnes mõttes suurendame me oma kaitsevõimet sarnaselt Ukrainaga 2022 aasta märtsis, kuid meil on olnud terve aasta ettevalmistusteks ja meie pole hetkel lahingutes,“ lisas kindral Herem. Ussisõnadel osalevad valdavalt need reservväelased, kes määrati 2022. aasta jooksul maakaitseüksuste koosseisu, kelle ajateenistusest on möödunud üle viie aasta ja kelle senised ametikohad on täidetud hiljem ajateenistuse lõpetanud reservväelastega. Samas võimaldab nende väljaõpe jätkuvalt täita sõjalisi ülesandeid. Ussisõnade aktiivsem tegevus toimub 28. augustist 8. oktoobrini. Selles ajavahemikus korraldavad kõik Kaitseliidu maakaitseringkonnad koostöös kaitseväge üksustega neile määratud üksuste väljaõppe. Iga üksuse väljaõpe on jagatud ülemate väljaõppeks, põhikoosseisu väljaõppeks ja koostegevusharjutuseks.

Üldjoontes kestab iga maakaitseringkonna korraldatav väljaõpe ligi 10 päeva.

Tegevused Tartu vallas

Tartu maakonnas algab õppus Ussisõnad 29. septembril ja kestab kuni 8. oktoobrini. Selles ajavahemikus toimuvad mitmed tegevused, mis toovad teedele ja erinevatele maa-aladele tavapärasest suuremas mahu kaitseväge ning kaitseväge tehnikat.

Tartu vallas toimuvad peamised väljaõppe tegevused Vedu, Võibla, Erala, Maramaa, Kärevere külas ja Tabivere alevikus, mis toovad ajavahemikul 5.–7. oktoober kaasa ajutisi muudatusi liikluskorralduses.

Kaitseväge ja Kaitseliit paluvad kohalikelt elanikelt mõistvat ja toetavat suhtumist ning tänavad kõiki, kes aitavad kaasa õppuse õnnestumisse!

Tunneme uhkust õppusel osalevate reservväelaste üle!

Gordoni perekool Lähte Noortekeskuses 27.09–15.11

Kutsume Teid osalema Gordoni perekooli koolitusel Tartu vallas Lähel! Gordoni perekool on lapsevanematele mõeldud suhtlustreening, mis sobib väga hästi ka lastega töötavatele spetsialistidele.

Gordoni perekooli mudel loodi USA kliinilise psühholoogi Thomas Gordoni poolt, kes märkas, et paljud pered ei vaja mitte teraapiat, vaid suhtlemisuskuste õpetamist. Gordoni mudel tugines uskumusele, et jõu kasutamine (mis väljendub näiteks karistamises) kahjustab suhteid. Alternatiivina pakkus ta välja selliseid oskusi nagu aktiivne kuulamine, selge eneseväljendus ja konfliktide lahendamise oskused, mida kõiki ka perekoolis õpitakse.

Koolitusel saad teada, kuidas:

- kuulata last nii, et ta sooviks oma mõtteid jagada;
- vanemana enda vajaduste eest seista;
- kasvatada lastes enesekontrolli, vastutustunnet ja teistega arvestamise oskust;
- seada piire ja teha kokkuleppeid nii, et nendest ka kinni peetaks;
- ennetada ja lahendada konflikte pere liikmete vahel.

Iga koolitusel osaleja saab töövihiku, koolituspäevade vahelisel ajal on soovitatav õpitut oskusi harjutada, et need paremini kinnistuksid. Koolituspäevadel on võimalus oma kogemusi teistega jagada ning analüüsida.

Koolitusel kasutatavateks meetoditeks on lühiloengud, rühmatööd, rollimängud, arutelud, iseseisev töö.

KOOLITUSE KESTUS:

8 kohtumist pikkusega 3 tundi. Koolitus toimub kolmapäeviti perioodil 27.09–15.11 kell 17.30–20.30.

KOOLITUSE TOIMUMISE

KUUPÄEVAD: 27.09, 4.10, 11.10, 18.10, 25.10, 1.11, 8.11, 15.11

GRUPI SUURUS: kuni 16 osalejat.

HIND: 250/*230€* Soodushind kehtib, kui registreerite üheaegselt koolitusele 2 või enam osalejat (elukaaslased, sõbrad, sugulased, kolleegid jne)

LISAINFO JA

REGISTREERUMINE:

www.sinamina.ee/koolitused

KOOLITAJA: Riin Tammiste, õpetaja ja väljaõppes pereterapeut

Hea Hariduse Fond

Hea Hariduse Fondi eesmärk on toetada haridusuuenduslikke projekte, mis aitavad kaasa haridusasutuste õppekavade täitmisele ja arendamisele, haridustöötajate professionaalsele arengule, haridusasutuste ja erinevate huvigruppide vahelisele koostööle, kõrge õpimotivatsiooniga õpilaste põhi-, gümnaasiumi- ja huvihariduse omandamisele.

Fondist antakse toetust järgmiselt:

- 1) kuni 1000 eurot – üksikute õpilaste, gruppide, rühmade või klasside tegevused;
- 2) kuni 5000 eurot – koostööprojektid.

Õppeaasta jooksul on kolm taotlusvoor: 1. oktoober, 15. jaanuar ja 1. aprill.

Toetuse taotlejaks võib olla Tartu vallas tegutsev alus-, põhi-, kesk- või huviharidust andev munitsipaalharidusasutus, nimetatud haridusasutustes töötavad või õppivad Tartu valla õpilased ja õpetajad. Kaks või rohkem haridusasutust võivad esitada ühise taotluse.

Toetuse saamiseks peab taotleja esitama Tartu Vallavalitsusele menetluskeskkonna SPOKU kaudu järgmised dokumendid:

- 1) taotluse esitaja kirjalik avaldus, milles esitatakse toetust taotleva haridusasutuse, õpilase või õpetaja nimi, toetusest rahastatava tegevuse elluviimise eest

vastutava isiku nimi, kontaktandmed (telefon, e-post jms), tegevuse maksumus, fondist taotletava summa suurus ja omaosaluse suurus;

2) kavandatavate tegevuste kirjeldus koos eelarvega;

3) seos valla arengukava ja/või haridusasutuse õppekavaga;

4) vajadusel kokkulepped vm dokumendid, kui kavandatav tegevus eeldab juriidiliste isikute või haridusasutuse koosseisu mittekuuluvate isikute kaasamist.

Fondist rahastatakse tegevusi kuni 100% nende maksumusest ning rahastamata osa võib katta omaosalusega.

Toetuse saaja on kohustatud ühe kuu jooksul peale projekti lõppu esitama vallavalitsusele SPOKU kaudu aruande saadud toetuse kasutamise kohta.

Tartu valla koolide 2023./2024. õppeaasta esimesed klassid

*Katrin Sisask,
Tartu valla Kuukirja peatoimetaja*

Sel aastal alustas Tartu valla viies koolis õppeaastat kokku 1451 usinat õpilast. Neist esimesse klassi läks tänavu 165 pisikest koolijütsi.

Kõrveküla Põhikooli õpilaste arv on endiselt väga suures tõus. Sel aastal on seal 70 õpilast rohkem kui eelmisel, ehk kokku 668 õpilast. Esimesse klassi võeti sel aastal vastu lausa viis paralleeli, kokku 97 esimese klassi õpilast. Kui veel mõned aastad tagasi sai öelda, et

Kõrveküla Põhikoolis on umbes sama palju õpilasi, kui Lääte Ühisgümnaasiumis, siis tänavu see enam nii ei ole. Valla ainsas gümnaasiumis, Lääte Ühisgümnaasiumis õpib sel aastal 505 õpilast, mis on umbes 10 õpilase võrra vähem kui eelmisel aastal. Esimesi klasse on tavapäraselt kaks ja sinna läks 39 õpilast.

Tabivere Põhikooli õpilaste arv on püsitud stabiilsena. Sel õppeaastal on koolis 147 õpilast, neist esimesse klassi läks 13, mis on mõne õpilase võrra vähem kui eelmisel aastal.

Rõõmustav on, et J. V. Veski nimelise

Maarja-Magdaleena Põhikooli õpilaste koguarv on suurenenud 79 õpilase (eelmisel õppeaastal 70) ja esimesse klassi läks lausa poole rohkem õpilasi – 12 (eelmisel õppeaastal 6).

Ka valla väikseima kooli, Laeva Põhikooli õpilaste arv on viimasel kahel aastal veidike tõusnud. Sel aastal õpib seal 52 õpilast, ehk 2 rohkem kui eelmisel õppeaastal. Neist esimeses klassis alustas kooliteed 4.

Kuukiri soovib omalt poolt kõigile koolijuhitidele, õpetajatele, õpilastele ja nende vanematele palju kordaminekuid, rõõmsat meelt ja edu alanud õppeaastal!

**J. V. VESKI NIM
MAARJA-MAGDALEENA
PÕHIKOOI,
1. klass.**

klassijuhataja Heli Vahermets

Miina Johanna Aunap, Maribel Jürgenson, Raul Kallaste, Keir Kask, Kelly Laurend, Rosanna Laurend, Mirelle Männi, Stefan Pajuste, Kenno Salumäe, Riko Sepp, Robin Schasmin, Aires Voogla

*Foto: J. V. Veski nim
Maarja-Magdaleena Põhikool*

KÕRVEKÜLA PÕHIKOOI,

1. A klass.

klassijuhataja Teele Treiberg

Gregor Henri Antsov, Milana Bekker, Ats Helemets, Arabella Henk, Hegon Ilves, Saara Keldu, Heleene Koort, Elina Kriisk, Saara Leetus, Aston Lihtsa, Katrin Ling, Annabel Mark, Joonas Männo, Tristan Mütt, Mirjam Pühvel, Hugo Reinthal, Teresa Rummel Da Costa, Ruben Traks, Maarja Värton

Foto: Pildikompanii

KÕRVEKÜLA PÕHIKOOI,

1. B klass.

klassijuhataja Ester Berg

Elenora Auli, Liselle Haabmets, Loore Hallimäe, Kamilla Holter, Lenna Isop, Rocco Järvoja, Sädeli Kasak, Meribel Kauer, Gerda Kimmel, Emily Kramin, Hanna Grete Kurik, Marcus Käblik, Mirtel Lubja, Brita Luhamaa, Arlete Lõhmus, Laura Pehk, Fredi Põder, Mia Helena Tamm, Rasmus Varik, Sander Zvorovski

Foto: Pildikompanii

KÕRVEKÜLA PÕHIKOOI,

1. C klass.

klassijuhataja Tuuli Helk

Elena Abel, Hanna Hirsnik, Joosep Hirsnik, Mirtel Koolman, Eliise Krigulson, Perla Krull, Jessika Kruuse, Karoli Kukk, Normet Lind, Mihkel Maasik, Tommy Muru, Elli Mällas, Aron Nopason, Noora Nurmsalu, Eliise Anni Saalits, Karoliina Salumets, Maia Tani, Anna-Liisa Traat, Pärtel Vihmann

Foto: Pildikompanii

KÕRVEKÜLA PÕHIKOOL,

1. D klass.

klassijuhataja Kersti Kont

Kertu Kimmel, Evert Klaos, Johannes Kristo Kreisberg, Grettel Känd, Loore-Miia Käärman, Saara Lemba, Noora Lätte, Kristella Lõhmus, Valeria Nikolajeva, Renar Onopa, Lisanna Otti, Lisete Otti, Hannes Poolakese, Oliver Post, Aleksander Pöldsepp, Laureen Svätski, Isaac Takis, Lenna Talv, Fred Veltmann

Foto: Pildikompanii

KÕRVEKÜLA PÕHIKOOL,

1. E klass.

klassijuhataja Kadi Hirv

Romet Hansen, Joosep Kraas, Ronan Kukk, Glara Kukka, Arabella Kuusik, Sofia Kürsa, Steven Leitu, Kaspar Lõhmus, Hannes Olgo, Iiris Ruul, Johannes Saat, Eleanor Seim, Paul Solba, Inessa-Mia Soodla, Sebastian Svetljakov, Simo Sõna, Uko Tallo, Rosanna Vagul, Henri Viert, Adrian Vilmann

Foto: Pildikompanii

LAEVA PÕHIKOOL,

1. klass.

klassijuhataja Kertu Otto

Dominic Kuiv, Magnus Kullamägi, Rihard Sõster, Sandra Tähiste

Fotod: Kristjan Praks

Lähte Ühisgümnaasium 1.a klass, 1. september 2023

LÄHTE ÜHISGÜMNAASIUM,

1. A klass.

klassijuhataja Jaana Lukanen

Märt Aren, Krisette Ennok, Mihkel Grossthal, Õie Heinleht, Kristel Jüris, Kim Kikerpill, Cristofer Kirs, Mattias Kolsar, Andreas Konsa, Kasper Koort, Ralf-Ronald Kruus, Rocco Kübarsepp, Iti Mari Laagriküll, Ariana Mandre, Mirete Ojala, Helena Rohejärvi, Heleene Saar, Tomy Sada, Mikk Veedler

Foto: Andrus Mekk (FNA OÜ)

Lähte Ühisgümnaasium 1.b klass, 1. september 2023

LÄHTE ÜHISGÜMNAASIUM,

1. B klass.

klassijuhataja Helgi Jermolajev

Henri Raju Aardevälja, Keneli Arumäe, Matthias Filippov, Kren Heinmaa, Sandra Järve, Lenna Keldt, Kadili Kreela, Žanna-Miia Liivat, Egor Lissov, Martten Maasing, Mirko Mets, Markus Männik, Adele Raud, Mirtel Reintam, Renee Reintam, Triin Siilbek, Alice Toonela, Brigily Torop, Hugo Usin, Emily Vaabel

Foto: Andrus Mekk (FNA OÜ)

Tabivere Põhikool 1. september 2023 1.klass

TABIVERE PÕHIKOOI,

1. klass.

klassijuhataja Signe Seene

Maksym Bober, Egert Juhaste, Kaisa Kangur, Evert Kesa, Silver Kord, Grettel Lalin, Dmytro Lytvyn, Revo Dominic Ostrat, Krete Liis Pärtel, Pirke Suvi, Sandra Šrof, Rimo Tamme, Ragnar Vaher

Foto: Neeme Aria (FNA OÜ)

ÜLESKUTSE TOIDUJÄÄTMETE KOMPOSTIJATELE

Vastavalt Tartu valla jäätmehoolduseeskirjale on kõigil jäätmevaldajatel kohustus liigiti koguda toidujäätmeid. Kortermajadel on kohustus omada biolagunevate jäätmete konteinerit, kuid eramajad võivad toidujäätmed ka kompostida. Eramajadel on seega võimalus valida, kas anda oma toidujäätmed üle või kompostida. Segaolmejäätmete konteinerisse toidujäätmeid panna ei tohi. Eramajadel palun oma valikust teada anda meile tartuvald@tartuvald.ee

AIA- JA HALJASTUSJÄÄTMETE VEDU

Aia- ja haljastusjäätmete vedu toimub ajavahemikus **01. mai kuni 31. oktoober**. Haljastusjäätmed peavad olema pakitud kuni 150L läbipaistvatesse kottidesse, täidetuna kuni 10 kg. Veotellimus esitage tellimus@ragnsells.com ja kirjutage, millises koguses soovite haljastusjäätmeid üle anda. Teenus on tasuline, hinnakirjaga saab tutvuda AS Ragn-Sells kodulehel.

Ohtlike jäätmete kogumisringid

Marjaliis Kivisaar, Tartu Vallavalitsuse Keskkonnaspetsialist

Kogumisringil võetakse elanikelt TASUTA vastu ainult ohtlikke jäätmeid. Palume kogumisringil jäätmed isiklikult üle anda.

Ohtlikud jäätmed on:

Kasutatud õlid, õlifiltrid ja õlipakendid, värvi-, liimi- ja lakijäätmed, nende pakendid ning nende ainetega määratud töövahendid, lahustid, nagu näiteks

tärpentin, atsetoon ja tehniline bensiin, taimekaitse- ja putukatõrjevahendid ning nende pakendid, akuvedelikud, leeliselised pesuained, happed, kasutamata jäänud või aegunud ravimid ja farmaatsiatooted, elavhõbedakraadiklaasid.

Projekti viib läbi Tartu Vallavalitsus koostöös MTÜ-ga Eesti Jäätmehoolduskeskus. Töid teostab AS Ragn-Sells. Projekti rahastab SA Keskkonnainvesteeringute Keskus ja Tartu vald.

Kogumisauto peatuspaigad ja ajad on järgmised: KOGUMISRING 23. SEPTEMBRIL

kellaeg	peatukoht
10.00–10.15	Kärevere küla – Kärevere küla, Pihlaka tee 2 (parkla)
10.30–10.45	Siniküla – Siniküla 11 maja vastas Rootsi-Laeva-Siniküla tee ääres parklas
10.55–11.10	Laeva küla – Laeva küla, Ahtri tee 2 (parkla)
11.25–11.40	Koogi küla – Koogi küla Puurmani-Tabivere tee ääres (Kaasikumõisa maaüksuse ääres)
11.50–12.05	Tabivere alevik – Tabivere alevik, Tiigi maaüksus (kultuurimaja vastas parklas)
12.15–12.30	Äksi alevik – Äksi alevik, Saadjärve tn ääres parklas (Angerja tn 2 maja vastas)
12.40–13.00	Lähte alevik – Lähte alevik, Nurga tn (poe juures parklas)

KOGUMISRING 24. SEPTEMBRIL

kellaeg	peatukoht
10:00 – 10:15	Kõrveküla alevik – Kõrveküla alevik, Kõrveküla parkla (poe vastas parkla)
10:25 – 10:40	Vasula alevik – Vasula alevik, Tamme tn ääres parkla (Tamme tn 1 vastas)
11:00 – 11:15	Juula küla – Jõhvika bussipeatuse juures
11:25 – 11:40	Maarja-Magdaleena küla – Kurepesa tee ääres parklas (Kurepesa tee 4 ääres)
12:00 – 12:15	Vedu küla – Vedu küla, Vedu-Pulga tee ääres parklas (Mõisa tn 14 kõrval)
12:25 – 12:40	Vesneri küla – Vesneri küla, Vesneri puiestee ääres (Siku maaüksuse kõrval)
12:50 – 13:00	Tammistu küla – Tammistu küla, Tammistu keskus 10 juures

Tartu valla noortepäev Kõrvekülas

Katrin Sisask,
Tartu valla Kuukirja peatoimetaja

10. augustil toimus Kõrvekülas Tartu valla noortepäev. Üritus oli täis põnevaid tegevusi ja algas sportlike mängudega. Näiteks sai tutvuda erinevate huvitegevustega ja näha Eesti nunnumaid politseikoeri. Peomeeleolu lõi Villem-drillem ja õhtu lõppes diskoga.

Foto: Rasmus Karja

Toidusündmuste sari Tirin kergitas kaant – Äksi [eel]arvamusfestival tõi kokku teadlased, toidutootjad ja kohaliku kogukonna

Katri Kuusk, Keit Lipp
Tartumaa toiduvõrgustik
Tartumaa Arendusselts

Tartumaal Äksis toimus Paide Arvamusfestivali esmakordne sõsarettevõtmine Äksi [eel]arvamusfestival. Paneel-diskussioonides arutleti keskkonna ja jätkusuutliku toidu teemadel, kuidas nii mahe- kui ka tavatootjad, kohalikud ettevõtjad ja väliskaubandus, haridusasutused, lapsevanemad, teadlased ja riik saaksid kaasa aidata igas mõttes tervema tuleviku-toidulaua tagamisele. Päeva kokkuvõtteks jäi kõlama mõte, et suuri ja kõigile osapooltele vajalikke muutusi kestlikuma toidusüsteemi suunas saab saavutada eelkõige positiivse ja avatud suhtumise ning väikeste ampsudega. Aga kuidas siis?

Nii nagu taastava põllumajanduse karjamaal pole umbrohtu, pole seda ka vastupidavas toidusüsteemis – me kõik oleme seotud ja vajalikud. Iga niidutaim või umbrohuks arvatud malts porgandipeenras peaks meile meenutama, et jätkusuutlik, keskkonda säästev ja tervislik toidulaud sõltub paljuski keskkonnast ja kliimavõõtmest, milles elame. Kuigi meil on teiste maade kogemustest palju õppida, peame kriitiliselt hindama, kuidas see sobib meie oludesse ja nii sordiaretuses kui ka taastavas põllumajanduses arvestama edaspidi põuaõrnade taimede väiksema osakaaluga.

Nii taimetoidu eestkõneleja Maru Mets-

palu kui ka veisekasvataja Airi Külvet rõhutasid, et igapäevane menüü ei pea ilmtingimata sisaldama kõigil kolmel toidukorral liha. Kvaliteetne liha ongi kallis, klient on ja jääb hinnatundlikuks ning alternatiividega harjumine pikas perspektiivis on paratamatu. Toidujulgeoleku teemadel diskuteerinud folklorist Reet Hiiemäe juhtis täiendavalt tähelepanu, et rikas toidulaud ei pea ilmtingimata tähendama toidukultuuri globaliseerumisega kaasa minekut, vaid hindavat tagasivaatavat pilku juurte juurde. Sealjuures on oluline ka ümbritsev kontekst – hernepõld võib küll kutsuda nostalgiliselt lapsepõlve meenutades peatuma, kuid kaasaegsete põllutöömashinate jäljed põlluveerel räägivad millestki muust.

Kust siis algab teadlikkus? Ikka kodust. Nii mahetootjad, teadlased kui ka toidugurmaanid olid ühel nõul, et toitumisharjumisi kujundab ennekõike kasvukeskkond ja ümbritsevad hoiakud – kodus, koolis, lasteaias. Tõrkekohaks saab sageli aga toidupoliitika – nii riiklik, regionaalne kui ka kogukonnatasandi oma.

Kogukonnatasandil näib takistuseks kujunevat eestlaslik individualism – eelistatakse toimetada üksi, kuigi mõistlikum oleks jõud ja teadmised ühendada. Nii ei ole näiteks paljud ELi toetuste teel rajatud kogukonnaköögid saanud eestvedajate väsimisel sisse oodatud hoogu. Töötavat ei näi ka erine-

vad lahendused, mille eesmärk on lühike tarneahel ehk kohaliku ja mahetoodangu otse tavatarbijani toimetamine. Krista Kulderknup, Eesti mahemajandusettevõtete katusorganisatsioonist Organic Estonia: „Maal toimuvad küll OTTid (toim: otse tootjalt tarbijale), kuid seal saab kaup kiirelt otsa. Alati ei taha toitu veebist ette tellida. Sooviks spontaanselt minna ja osta otse tootjalt.“ Toiduajaloolane Ülle Jukk lisab samuti, et ka e-platvormid ei näi Eesti kontekstis olevat hea lahendus, kuna kipuvad paari aastaga hääbuma. Tootja ja tarbija huvi seega kattub, ent kus on siis nõudluse ja pakkumise vahelised käärid?

Näib, et koostöös, võrgustumises ja infovahetuses. Et keskkondlik jalajälg oleks võimalikult väike, on vaja head ja mugavat lahendust nii tootjale kui ka tarbijale. Ja omakorda seda toetavat regionaalset ja riiklikku toidupoliitikat, ilmtingimata mitte rahalises vääringus. Kui riigihangete seadus seisab kohaliku toidu hankimisel tootja ja haridusasutuse vahel, on vaja muudatusi hankekordades. Kui toidutootjate võrgustumine soodustab kohalike iseteeninduslettide teket või e-platvormide hingespüsimist, on oma roll selles ettevõtja kõrval ka kohalikel omavalitsustel, maakondlikel arenduskeskustel ja regionaalset arengut toetaval LEADER-tegevusrühmadel. Ants-Hannes Viira Maaelu Teadmiskeskusest: „Järgmine MAK (toim: Maaelu Arengukava, 2030–2035)

periood võiks seatud eesmäärke paremini järgida, et toimuksid suuremad muutused. Muutusi saavad luua aga ainult elujõulised ja targad tootjad, kes jäävad ellu, kui riik neid toetab.“ Köögiviljatoodangu nõudlus Eestis on näiteks sedavõrd suur, et ekspordiks toota ei oleks sisuliselt vajagi. Köögiviljatootja Margus Pau viitab, et kui koolitoidu osas kehtiks põhimõtteline otsus kasutada üle Eesti kohalikku mahetoitu, motiveeriks see paljusidki tootjaid muuhulgas ka eetilistel kaalutlustel mahetootmisele üle minema.

Mida Äksi [eel]arvamusfestivalilt kaasa sai? Peaasjalikult teadmise, et ükski tootja, ei suur ei väike, ole peamine, kes tarbija välja käidavast summast suurima käibe või kasumi saab. Ka selle, et lisaks mahedale on oluline ka kohalik ja ilmtingimata ei tähenda mahe või kohalik oluliselt kallimat. Võrdluseks – kui koolitoidu päevahind kohaliku mahetoidu puhul oleks 1,30, siis mitte-mahe on vaid 20 senti odavam, mis ei tundu just kulukas hind tasuda puhta ja värske, kodumaistelt põldudelt pärit tervisliku toidu eest.

Kuklasse jäi ka mõte, et kui väiketootja ei jõua toodanguga tarbijani ja tarbija ei leia väiketootjat üles, siis kuidas jaotuvad lahendustes osakaalud. On see rohkem teadlikkuse küsimus või pealehakkamise rida. Või hoopis rolliootus raamistavale ettevõtjale reguleerivale seadusandlusele. Ja kas tulevikukurss lahendustele on rohujuuretasandil ladvikusse või vastupidi suunatud.

Millest üksikisikutasandil alustada? Panelistid avaldasid lootust, et ehk kodusia taimede tundmaõppimisest ja kaalika toidulauale tagasi kutsumisest. Viie aasta pärast tahaks Eestis näha vähem taimepimedust ja rohkem tead-

Foto: Rasmus Karja

likkust piirkondlikust traditsioonilisest toidust. Suurim innovatsioon saaks olla loobuda toidukultuuri globaliseerumisega kujunenud harjumustest ja meenutada talupojatarkust, et herved kasvavad kaunas.

Äksi [eel]arvamusfestival on osa Tartumaa toidusündmuste sarjast Tirin, mis kuulub Euroopa kultuuripealinn Tartu 2024 Lõuna-Eesti kogukonna-programmi. Sel sügisel saab Äksi [eel]arvamusfestivalist hargnema hakanud mõttearendusi edasi mõelda järgmistel Tirina sarja kuuluvatel koolitustel ja töötubades. Toidutarkusi jagatakse neil nii lastele, professionaalsetele kokkadele kui ka toiduarmastajatele. Septembrist algavad Eesti Põllumajandusmuuseumis taas eakatele suunatud töötoad Saame kokku leivatares ning oktoobris oodatakse kõiki toiduhuvilisi Kokakooli. Tartu Rakenduslikus Kolledžis on tu-

lekul koolitused nii professionaalsetele toitlustajatele kui ka asjaarmastajatele nii keskkonnasõbraliku toitlustamise kui ka eritoitude kohta. Sibulateel saab alguse toitlustajatele mõeldud veinikoolituste sari ja Tartu Lasteaias Lotte viiakse läbi järjekordsed Meelte Kooli tunnid, mis aitavad lastel köögiviljadega sõbraks saada.

Toidusarja Tirin eesmärk on koondada piirkonna toiduvaldkonna võrgustikku väärtustades kohalikku toorainet, toitu ja traditsioone. Sarja korraldavad Tartu kultuuripealinn 2024 korraldusmeeskond, LEADER tegevusrühm Tartumaa Arendusselts, piirkonna kohalikud omavalitsused, toiduvaldkonna väiketootjad-ettevõtjad ja tegusad kogukonnade liikmed. Üritusesarja programm on leitav <https://www.tartumaa.ee/tirin> Armastus käib Tartumaa kaudu!

Otslava külapäev

Tiia Pärtelpoeg, Maarja-Magdaleena Rahvamaja juhataja

8. juulil toimus Otslava kaheksas külapäev. Aitäh kõikidele osalejatele. Suur tänu päeva ettevalmistamisele ja läbiviimisele kaasaaitajatele. Oli vihma, kõuekõminat ja tuult, kuid nende vahele jäävad päikesekiired tegid olemise taas heaks ja kõik kavandatud toimetamised said tehtud. Öhtune, külaplatsilt üle küla kaikuv kontsert saatis meid koduteele koos üle taeva laotuse laiuva vikerkaarega. Uute kohtumisteni!

Foto: Tiia Pärtelpoeg

Majoraadi pargis toimus kahepäevane RAADI ELAMUS!

Karita Tilk,

Tartu valla kultuuritöö spetsailist

25. ja 26. augustil maandusid Majoraadi parki selle suve kõige viimased elamused. Toimus Raadi Elamus.

Sündmuse idee tekkis uudishimust ja kontseptsioon vajadusest – meie valla suurimas haldusüksuses Raadi alevis asub ilmselt kõige anonüümsem kogukond, seda just valla kultuuritasandilt vaadatuna. Siiani pole tekkinud ühtki kontakti mõne kogukondliku mittetulusühinguga, kes oleks näiteks taotlenud raha Tartu valla tegevus-, üritus-, või projektitaotluste voorudes.

Ainus kokkupuude kogukonna aktiivsete liikmetega on toimunud Hoovifestivalili kodukohvikute päeval. Kevadel lõppenud Ermi tänavaruumi projekteerimise konkursi võitnud töö „Ermi elamustänav“ sai tõukavaks inspiratsiooniks nii Raadi Elamuse sündmuse nime kui ka tervikkontseptsiooni loomiseks. Tahtsime teada, kas Raadi inimene, kes ilmselt on harjunud tarbima meelelahutust pigem Tartu linnas, tuleks seda nautima siia – oma koju, Tartu valda, Majoraadi parki.

Kaheks päevaks tekitasime Majoraadi pargi südamesse mõnusa maandumis-

Maandumisrada. Foto: Estrit Aasma

raja, kus sai nautida head sööki ja jooki meie Tartu valla ettevõtjatelt. Reedel, 25. augustil, sai elamustelgi all kuulata Martin Teichmanni akustilist kava koos noore ja andeka tulevikutähe Merysega. Toimus pargikino filmiga „Taevatrepp“, mida jälgis tähistähe all 354 kinohuvilist. Laupäeval, 26. augustil, sai esmakordselt teoks Raadi kogukonnaturg ja täika, kuhu registreerus 40 müüjat. Osalejatest sai loodud ühine meililist infovahetuseks ja tulevaste sündmuste korraldamiseks. Väga populaarseks osutus liikumis- ja orienteerumismäng „Elamused“, mille kaudu sai avastada Majoraadi parki, tutvuda Raadi aleviga läbi „Ermi Elamustänav“ projekti ning visata pilk peale piirkonna ajaloo. Raadi Elamusele pani võimsalt tulise punkti, varemalt Vasula puhkealal toimunud, kuid tänavu Raadile kolinud, Tartu valla

suvelõpu üritus Muinastulede öö. Seto bänd KIIORA tantsitas inimesi rahvuslike tantsudega, peaesineja Wiiralt pani rokkima mitutuhat inimest. Süttis ka tänavune tuleskulptuur „Tulevik“, sümboliseerimaks optimistlikku vaadet tuleviku Raadile.

On väga hea meel, et Raadi Elamusele maandunud sündmused võeti hästi vastu. Meie uudishimu sai rahuldatud ja kinnitust, et kui pakkuda välja võimalused, siis inimesed hea meelega tulevad nautima, tarbima ja osa saama kodu- valla tegemistest.

Paneme kogukonna elama!

Suured tänud kohalikele ettevõtjatele, kelle toel sai Raadi Elamus teoks: Servet OÜ, Reterra Estate OÜ, SAME OÜ, HUUM OÜ, AS TERMINAL, Cramo Estonia AS

Peaesineja Wiiralt. Foto: Artplay Films

Tuleskulptuur „Tulevik“. Foto: Artplay Films

Sadalas kuulutati välja Aasta küla

Katrin Sisask,
MTÜ Äksi aleviku kogukond esimees

19. augustil kuulutati Sadalas välja Eestimaa Aasta küla. Selleks osutus Kaarepere alevik Raplamaal. Palju õnne!

Tartumaa nominent Eestimaa aasta külaks oli sel korral Äksi alevik. Lisaks Äksile olid Tartu vallast sügisel maakondlikeks nominentideks veel Kõrveküla alevik ja Tammistu küla. Kuna Sadalasse olid kutsutud nii maakondade aasta külad kui ka nominendid, sündis Tartu valla küladel mõte minna üritusele kõik koos. Täname väga vallavalitsust, kes meile selleks bussi organiseeris.

Kogu üritus Sadalas oli väga soe ja südamlilik. Koguneti, jutustati-tutvuti, täideti kõhtu, osaleti ühisel rongkäigus ja kuulutati välja Eestimaa Aasta küla. Peale pidustusi sõideti ühiselt koos Kõrveküla, Tammistu ja Äksiga tagasi koju. Kõigi maakondade 15 küla, kelle seast aasta küla valiti, on imelised, erilised ja seda tunnustust väärt. Uhkusega oli Äksi alevik Tartumaa nominent. Kogu see protsess alates Tartumaa aasta külaks kandideerimisest kuni tänase päevani on olnud õpetlik ja arendav. Äksi on saanud omale lipu, lipumasti ja laulu. Viimane pole küll veel avalikkuse ni jõudnud aga küll jõuab veel.

Mälestuseks ja alati meelde tuletamiseks jäävad Kodukandi poolt kingitud maalil olevad sõnad: „Äksis on koostööaldis kogukond.“

Täname liikumist Kodukant ja kõiki, kes aasta küla valimist veavad ja korraldavad. Üksteise märkamine ja tunnustamine on hindamatu väärtusega. Et iga väike ja suur küla Eestimaal elaks!

Kõik maakondade nominendid said omale Ave Nahkuri maali – igal ühel kirjas seda kogukonda iseloomustav lause.

Sadalasse ja tagasi koju sõideti koos – Äksi, Kõrveküla ja Tammistuga. Foto: Rasmus Karja

Äksi rongkäigus koos Kõrveküla ja Tammistuga. Foto: Aare Hindremäe

Ööl vastu 20. augustit laastas Äksit torm, mis tõi kaasa sellises koguses vihma, et vesi uhtus nii mõnestki aiast kõik, mis kaasa võtta oli – taimed, aiapostid ja isegi võrkpalliväljaku. Viikerkaare tänavalt võttis vesi kaasa ka kõvakattega tee. Äksi kogukond tänab Tartu Valla Kommunaali, et avalikus kasutuses olevad kahjustused kohe järgmisel päeval korda tehtud said.

2. septembril kogunesid külaelanikud ühte aeda, kus vesi väga palju kahju oli teinud. Ühiselt päästeti taimi põllult tulnud põhu, mulla, kivide ja kruusa alt. „Eks siin langesid mitmed asjad omavahel kokku. Põllult oli just vili koristatud ja lühikese ajaga tuli alla nii suur kogus vett, et kõik kuivenduskraavid, mis on rajatud, ajasid lihtsalt üle,“ lausus perenaine.

2. septembril kogunesid külaelanikud Äksis appi pererahvale kelle aed tormis suuri kahjusid oli kannatanud.

Toledo juuditari jälgedes

Anita Priks,
Äksi Raamatukogu direktor

Kui seda reisijuttu alustada kodumaise kirjandusklassika traditsioonide kohaselt, siis peaks avalause kõlama nii: „Kui Äksi raamatuklubi seitse reisihiimulist naist Toledosse jõudsid, oli kaunis juuditari juba ammu surnud...”

Aga kui alustada päris algusest, siis luges raamatuklubi Tolstõi Toi eelmisel aastal Lion Feuchtwangeri teost „Toledo juuditari“. See värvikate olukirjeldustega teos Hispaania ajaloost 11. sajandi lõpus meeldis enamikule ja tekitas klubiliste seas põhjaliku arutelu. Vestluse käigus käis keegi meist välja mõtte Toledosse sõita ning raamatu tegevuskoht ise üle vaadata. Algul sai ettepanekut võetud pigem naljana, aga talve algul küsis keegi uuesti: „No kas kevadel läheme siis Toledosse?“ Ja nii meie kirjanduslik seiklus algas...

Aegamööda sai mõte kindla kuju, paika pandi reisikava, osteti lennupiletid, broneeriti öömajad ja ühel aprillihommikul algaski meie teekond Riia lennujaama. Järgnesid mõned lennutunnid, maandumine Hispaania pealinnas Madridis ja lühike bussisõit... ja viimaks hakkasidki kaugel ees paistma Toledo kirikute ning kindluse tornid – me olime kohale jõudnud!

Tajo jõe kallastel asuv Toledo on Castilla-La Mancha piirkonna pealinn ja üks Hispaania vanimaid linnu. Vanalinn võtab enda alla vaid poolteist ruutkilomeetrit, seda ümbritseb tugev linnamüür ja peaaegu igal hoonel on põnev ajalugu. Keskajal kutsuti Toledot „kolme kultuuri linnaks“, sest 15. sajandi lõpuni elasid seal rahumeelselt koos nii kristlased, moslemid kui ka juudid. Igaüks neist jättis linna oma pärandi, mille jälgi tänagi näha saab. Küllap just seetõttu kuulub Toledo vanalinn UNESCO maailmapärandi nimistusse.

Kaks päeva Toledos olid pilgeni täis ajalugu ja arhitektuuri, kunsti ja kultuuri, linnulaulu ja lilledõhna, värve ja maitseid. Suure osa linna kitsaid kiviseid tänavaid kõndisime läbi 2 või isegi 3 korda. Linna tuntuimaks ehitiseks on kõrgel künkal asuv Alcazar – kindlus, mis on alati olnud valitseja residents. Tohutusuur neljakandiline nurgatornidega

Äksi raamatuklubi Tolstõi Toi Toledos Galiana palee ees. Foto: erakogu

hoone on mitmel korral ümber ehitatud, sest viimati sai see tugevasti kannatada 1936. aasta kodusõja ajal. Tänapäeval asuvad seal linna raamatukogu ja sõjamuuseum. Kahjuks õnnestus meil külastada vaid kindluse paari siseruumi ning aeda.

Suure elamuse pakkus meie raamatuklubilistele Galiana palee külastus, sest just seal elas Toledo juuditari Rachel oma lühikese elu kuni selle vägivaldse lõpuni. Raamatus kinkis palee oma soosingu märgiks talle Kastilia kuninga Alfonso VIII. Kaasajal tundub palee olevat tilluke, kuid sajandeid tagasi oli see oma kaunite aedadega kindlasti luksuslik – veel praegugi kasvab seal mitu iidvana oliivipuud, mis ehk isegi juuditari nägid.

Silmi rõõmustasid ka linna kaunid väravad, uhked Alcantara ning San Martini sillad, võimas ning kulda ja karda täis katedraal, valgete sammaste ja lum-mava õhustikuga Santa Maria la Blanca sünagoog. Eriti värvika elamuse saime maaltatud pillide näitusel, kus imekaunite piltidega olid kaunistatud klaverid, kontrabassid, saksofonid ja lugematud muud muusikariistad, mis oma iluga meid kõiki ahhetama ja ohhetama panid.

Toledos olles ei saa üle ega ümber linna kuulsaima kunstniku El Greco tööde vaatamisest. Tegelikult oli see Kreetal sündinud kunstnik Domenicos Theotocopoulos (1541–1614) rahvuselt hoopis kreeklane. Noormees õppis kodukülas ikoonimaali ja siirdus siis õpinguid jätkama Veneetsiasse. 1577. a kolis El Greco Toledosse, lootes saada Hispaania kuningakoja kunstnikuks. Ta suutiski kuningas Felipe II-lt saada 2 suurt tellimustööd, kuid monarhile need teosed kahjuks ei meeldinud ja rohkem tellimusi ta kunstnikule ei andnud. Nii elas ja töötas El Greco oma elu lõpuni Toledos, kus teda väga armastati. Tole-

dos valmis ka lõviosa tema loomingust, millest kuulsaim on maal „Krahv Orgazi matmine“. Kokku on El Greco käe all sündinud mitusada maali, millest suur osa asub Toledos. Ta on tuntud eelkõige oma pikaks venitatud kehade ja võrratu värvikasutuse ning valguse kujutamise poolest. El Greco maalimisstiil on nii omapärane, et peale ta teoste nägemist tema majamuuseumis ning mitmes kirikus tõdes Maarja: „El Greco loomingutunnen ma nüüd iga kell ära!“

Toledos ei olnud puudu ka loodusest. Kõnniteede ääres õitsesid robiiniad ja mingid imeliselt lõhnavate lillade õitega puud, aedades õilmitsesid juba roosid ja peenardel iirised, aiapäikudel aga üksikud tulipunased moonid. Hommikuti sädistasid jõe kohal sajad putukaid püüdvad pääsukesed. Hilisõhtusel jalutuskäigul mööda Tajo jõe kallast kiirustas meie teelt pisike madu, jõevees passis kalu hallhaigur, õhus tiirutasid kümned nahkhiired ja põõsastes laksutas ööbik. Oli imeline kevad!

Et ühest väikelinnast tundus reisi jaoks väheks jäävat, soovisime külastada ka UNESCO maailmapärandi nimistusse kuuluvat Segoviat. Segovia asub Madridist ainult lühikese rongisõidu kaugusel, kuid sinna jõudmine kujunes parajaks seikluseks. Nimelt õnnestus meil rongist maha jääda ja nii olime sunnitud tellima takso, kusjuures 7 reisijat mahutava takso leidmine pole sugugi lihtne. Lõpuks sujus kõik suurepäraselt!

Tänu sellele vahejuhtumile õnnestus meil näha ka lopsakat loodust Madridi ja Segovia vahel ning isegi kaugel eemal paistvat Langenute Oru hiigelsuurt risti. Langenute Oru kompleks ehitati 1940–1959 Francisco Franco käsul. Orus asub basiilika mitmete krüptidega, kuhu väidetavalt on maetud üle 37 000 surnut kodusõja mõlemalt poolt. Tegemist on Euroopa ühe suurima massihauaga. Segovia kuldaeg oli keskaja lõpus. Mäge-

de vahel asuv linn on kuulunud 3 peamise vaatamisväärsuse poolest: kesklinna Rooma akvedukt, katedraal ja keskaegne loss, mida kõiki me ka külastasime. Segovia Alcazar on kahe jõe ühine miskohal asuvale poolsaarele ehitatud kuninglik kindlusloss, mis on kuju poolest omanäolisemaid Hispaanias, meenutades laeva nina. Lossi siluett ja välimus oli üheks eeskujuks ka Walt Disney Tuhkatriinu lossile. Alcázariga on tugevalt seotud Äksi raamatuklubile raamatust „Toledo juuditar“ tuttav kuningas Alfonso VIII. Alcazar nimelt sai küll alguse Rooma kindlusest, kuid selle kuju ja vorm on teada alles Alfonso valitsemisajast (1155–1214) alates. Alfonso ja ta naine Eleanor Plantagenet (Richard Lõvisüdame õde) tegid sellest oma peamise elukoha ja püstitasid tänase kivi kindlustuse alguse. 13. saj alates oli Segovia Alcázar üks kuningate lemmikelamuid. Sellel perioodil ehitati ka enamik praegusest hoonest. Kaasajal asub seal linna militaararhiiv ja kuningliku suurtükiväekooli muuseum.

Segovia katedraal on gooti stiilis massiivne roomakatoliku katedraal linna peaväljakul. Parim vaade sellele suursugusele hoonele avaneb eelkõige Alcázari juurest. Neitsi Maarjale pühendatud kirik ehitati 16. sajandi keskel. Selle uhke kellatorn on 90 m kõrge. Tegu on ka viimase Hispaanias ehitatud gooti stiilis katedraaliga, mida peetakse gooti arhitektuuri meistriteoseks ja tuntakse kui „katedraalide leedit“.

Linna peamine vaatamisväärsus ja tähtsaim sümbol on Segovia akvedukt, mis on kujutatud ka linna vapist. Akvedukt on oma pikkuse, arhitektuurse ilu, saleduse ning asukoha tõttu Hispaania kõige muljetavaldavam Rooma ehitist ja erakordne insenertehniline saavutus. Akvedukt ehitati umbes 1. saj pKr, et transportida vett 17 km kauguselt mägedest Segoviasse. Vanalinnas vett juhtiv kõrge akveduktisild koosneb umbes 25 000 ilma mõrdita kokku laotud graniitploki ja ulatub oma enam kui 170 kaarega kõrgeimas kohas 29 meetrini. Ehitist teeb linna keskel järsu pöörde. Kohalik legend räägib akvedukti ehitamisest kuradi poolt. Toledost vaid 35 minutit kestva rongisõidu kaugusel asuv Hispaania pealinn Madrid on Toledoga võrreldes tunduvalt kirevam, toretsam ja rahvarohkem.

Madridi kuningapalee ehk Palacio Real ehitati 18. sajandil vana kindluse kohale. Tegu on Euroopa ühe suurema paleega, milles on 3418 külluslikult dekoreeritud ruumi, neist väikest osa saavad külastada ka turistid. Ruumid olid tõepoolest uhked, kuid seejuures üpris mõnusad –

seal võiks elada küll! Palee ees toimuvad igal kolmapäeval ja laupäeval vahtkonnavahetuse tseremooniad. Äksikatel õnnestus näha üht pikka ning tempokat proovimarssimist, mis sisaldas uhkeid hobuseid ja võimsaid mootorrattaid, kaasakiskuvat puhkpillimuusikat ja kuhjade kaupa... hobusesõnnikut.

Kuningalossi kõrval seisiv Almudena katedraal on katoliku kirik, mille ehitamise plaane arutati juba 16. saj, kuid esimene kivi pandi vundamenti alles 1883. Ehituse katkestas Hispaania kodusõda ja koht seisis tükk aega mahajäetuna. Katedraal valmis 1993. a, mil paavst Johannes Paulus II selle pühitses. Suhteliselt tagasihoidliku interjööri katedraalist tunduvalt uhkem on selle krüpt, mille lugemad valged sambad on kõik erinevalt nikerdatud kapiteelidega.

Lumivalge tornikestega Cybele palee on üks Madridi sümboleid. Hoone avati 1919 ja oli rahvusliku progressi ja modernsuse sümboliks. Pikka aega asus selles linna peapostkontor, kuid 21. sajandi alguses sai paleest kultuurikeskus ja Madridi linnavolikogu asukoht. Maja ees olev valgest marmorist viljakusjumalanna Cybele purskkaev on üks linna ikoone ning koht, kus Madridi Reali toetajad ja mängijad kogunevad, et tähistada meeskonna võite.

Kesklinna vaatamisväärsuste hulka kuuluvad ka kolm omanäolist väljakut. Puerta del Sol („Päikese värav“) on üks tuntumaid kohti. See Hispaania sümbolne keskus toimib ka nullkilomeetrina, millest mõõdetakse riigi kõiki radiaalseid teid. Väljaku skulptuuridest tuntuim on linna sümbol – maasikapuud rüüstava karu kuju. Majadega ümbritsetud ristkülikukujulisele Plaza Mayorile pääsemiseks on valida 10 sissepääsu vahel. Väljak pärineb 15. saj. ja algselt kasutati seda linna peamise turuna. Veel nüüdki on siin pühapäeviti suur margi- ja münditurg. Plaza de España väljakul on Miguel de Cervantes Saavedra monument, mille moodustavad istuv Cervantes ja Don Quijote ning Sancho Panza kujud ta jalgade juures. Monumendi ümber on puhkamiseks rida haljasalasid.

Madridi parkidest külastasime kaht suuremat. Buen Retiro Park või lihtsalt Retiro on 1,4 km² suurune park kesklinna servas, Prado muuseumi lähedal. Selle territooriumil on varjurikkad alleed, uhked aiad, lugematul hulgal kujusid ja monumente, mitu galeriid ning suur tehiskärv. Mitusada aastat vana Madridi Kuninglik Botaanikaaed pakkus lugematute taimede värvide ja vormide pillerkaarile lisaks ka paari imelist näi-

tust, milleks olid ligi sada aastat vanad bonsaid ja suured fotod lilledest vees. Muuseumidest huvitas meid eelkõige Kuldne Kunstikolmnurk, mis koosneb kolmest lähestikku asuvast muuseumist (Prado muuseum, Reina Sofia muuseum ja Thyssen-Bornemisza muuseum). Neist Prado kollektsiooni kvaliteet ja mitmekesisus teeb sellest ühe maailma parima ja suurima kunstimuuseumi, mis ühendab endas täiuslikema hispaania maalide kogu, flaami ja itaalia kunstnike olulised teosed ning võrratud näited saksa, prantsuse ja inglise kunstist. Positiivne oli ka see, et meil õnnestus muuseumi külastada piletivabal õhtupoolikul! Ohhetama pani ka Cerralbo majamuuseum. Tegu on ühega vähestest Madridis, mis näitab 19. sajandi lõpule iseloomulikke aristokraatlikke eluolu. Hoone omanike positsioonist ja rikkusest andsid tunnistust rikkalikud lühtrid, lugemad skulptuurid, kaunis mööbel ning seintel ripuvad kuulsate kunstnike maalid. Hoopis teistlaadi muljeid pakkus moodne õhupallimuuseum, kus võis supelda pallimeres ning jalutada seebimullivihmas, kõndida hiiglaslike värvi muutvate pallielukate vahel (või olid need hoopis lihasööjaitaimed?) ning muidugi teha erinevate pallidega hulganisti pilte!

Vaatamisväärsuste külastamise kõrval jäi meil aega ka Madridi maratoni jooksjate ergutamiseks ning isegi tunniajase flamencokoolituse jaoks, mille järel oli lausa kohustuslik õhtul flamencoetendust vaadata. Vaatepilt oli tõesti uhke ning kallist piletihinna väärt. Sellise taseme saavutamiseks tuleb vist aastaid koolitust võtta!

Kaheksa päeva kevadisest Hispaanias möödus lausa lennates. Päevad olid pikad ja tegusad ning kuni 24 000 sammu päevas marsiti ilma porisemata. Igaüks meist andis reisi õnnestumisse oma panuse – üks broneeris öömajad, teine leidis põnevad vaatamisväärsused, kolmas uuris välja ajutised näitused, neljas jagas ülevaateid ajaloost, viies hankis rongi- ja metroopiletid, kuues tutvustas kohalikke taimi, seitsmes otsis parimaid ostukohti, kaheksas kõneles pisut hispaania keelt, üheksas valis parimaid söögikohti, kümnes sõidutas meid Riiga, üheteistkümnes oli autoroolis koju sõidul, kaheteistkümnes hoidis tempot venima hakkamisest, kolmeteistkümnes rahustas ülearused pinged maha ... Oh, aga meid ju ainult seitse sellel reisil käis! Ja kuigi koos oli kari naisi, siis tülli ei läinud me kordagi!

Ja tuleval aastal... eks näe ...

Viie Järve Võrk toob ettevõtjad ühe laua taha

Katrin Sisask,
Viie Järve Võrk MTÜ

29. augustil külastas Viie Järve Võrk MTÜ oma võrgustiku liiget Vudilat. Meid võõrustas Piret Kaljagin, kes olenemata just lõppenud suvehooajast Vudilas oli energiline ja särasilmne.

Tegime jalutuskäigu Vudila territooriumil, tutvusime pakutavate elamustega ning piilusime kohtadesse, kuhu tavaliselt külastajad ei pääse. Kõik kohtumisel osalejad pidid tõdema, et Vudila on tõesti omaette maailm, kus põnevat tegevust leidub kõigile. „See et suvehooaeg Vudilas selleks korra läbi on, ei tähenda, et talvel me siin elamusi ei pakugi. Üha enam oleme arendanud majutuse võimalusi Vudilas ja pööranud tähelepanu sellele, et iga külastaja, olenemata vanusest, soost või huvidest, leiaks meie juures meelepärast tegevust,“ selgitab Piret.

Suvi Vudilas on möödunud teiselt. Lisaks sellele, et soojadel suveilmadel külastavad mängumaad tuhanded inimesed, toimub siin muudki põnevat. „Pakume majutust nii peredele kui ka suurematele ja väiksematele seltskondadele. Meil on aastaringiselt avatud kolme tüüpi maju ööbimiseks ja lisaks saunamaja. Seega leiab igaüks meie juurtest endale midagi sobivat“, lisab Piret. Suveperioodil on paljud ettevõtted korraldanud Vudilas nii pere- kui ka suvepäevi. Majutuses on 72 voodikohta, lisaks veel madratsimajutus, telkimine ja karavaniparkla. Võimalik on üritustele tellida ka toitlustust. Ruume oma ürituse korraldamiseks on võimalik rentida ka siis, kui suvehooaeg Vudilas on läbi. „Ootame sügiskuu perioodil ettevõtteid ja eraisikuid, kes soovivad ruume koos toitlustusega, kas siis koosoleku, koolituse või tähtpäeva pidamiseks. Vudila bistroo mahutab 100 inimest, võimalus on rentida ka

kõrvalasuvat „Papas Lounge“-i, kus on erinevad vabaaja tegevuste võimalused,“ lisab Piret. Võimalik on pidada laste sünnipäevi suures mängutoas koos toitlustusega. Erinevad pakettid leiad veebilehelt www.synna.ee. Viie Järve Võrk MTÜ toob kokku ettevõtjad Tartu valda jäävas Vooremaa piirkonnas. Koos tehakse õppereise, arutatakse ettevõtluse arendamise võimalusi ja õpitakse tundma üksteise pakutavaid teenuseid. MTÜ loodi 2023. a kevadel ja ootab liituma kõiki piirkonnas jäävaid ettevõtjaid.

Killuke Ripsiku elust liikumise ja mängu rütmis

Ülle Luik,
Raadi lasteaed Ripsik direktor

Aeg „lendab“ kiiremini kui sooviksime. Jälle on üks aasta Ripsiku ajaarvamises otsa saanud ja uus alanud.

Foto: M. Ainsalu

Polegi meie tegemisi pärast kurja Covidi sisse- ja väljakolimist ajakirjanduses kajastanud, aga nüüd on see hetk käes. Õnneks on õhk sellest viirusest enam-vähem puhas ja saame eluga tavapärasel moel edasi minna. Kuigi peab ütleva, et oma jäljeräbalaid on see kuri tegelane meisse jätnud, sest haigusi tuleb ette sagedamini, kui me seda sooviksime. Ja järjekindlus tundub olema selle pahalase võtmesõna. Aga Ripsik on vintske sell ja leiab ka vahendeid haiguste seljatamiseks.

Näiteks rohkelt värskes õhus ja ka tubases õhus liikuda. Terve aasta oleme aktiivselt tegutsenud oma uuel, suurel

õuealal. Siin on sadu võimalusi ronimiseks, rippumiseks, roomamiseks, rullimiseks, jooksmiseks, hüppamiseks, vigurite tegemiseks, pallimängudeks, rattasõiduks... Jah, selle rattasõiduks märgistatud rattaraja üle oleme väga rõõmsad. Siinkohal tahame väga tänada meie kahe aasta hoolekogu, eriti Haroldi isa Andrest ja tema kaasatud lasteaia sõpruskonda ning Mattiase ema Marilid, kes suhtles ametkondadega ja kogus ja jagas kõiksugu infot seoses nimetatud projektiga. Füüsilise jõu ja töövahenditega olid abiks Robert Hugo isa Hendrik ning Stella Mare ja Maddison Adelli isa Hugo. Ripsik on tänulik kõi-

gile neile inimestele, lapsevanematele, kes olid abiks nõu, jõu ja materiaalsete vahenditega. Kogu tehtud töö paneb laste silmad särama ja jalad liikuma. Õppeaasta lõpuüritusel „Lustiv Ripsik“ kogutud kohvikute teenistus läheb uute liiklusvahendite ostmiseks.

Meie Siniripsikute rühma lapsed ja õpetajate rühm osalesid Võimlemispeol, mis kandis nime Imedemaa. See oli tõesti üks imeliselt meelde jääv pidu! Siniripsikutele võiks isegi anda kõige liikuvama Ripsiku medali, sest lisaks võimlemispeol osalemisele harrastasid nad regulaarselt kepikõndi, käisid pidevalt ratastega maailma uudistamas

ja Kõrveküla lasteaia basseinis ujumas (muidugi ei ujunud nad ratastega). Uudishimulikud ja liikuvad on tege-likult kõik Ripsiku lasteaia lapsed. Näiteks mai- ja juunikuu jooksul käisid ripsiklased Ihaste ratsakeskuses, rongi-ga Elvas, Pegasusega Emajõe, Kase talu loomapargis, Metsaelu talus, Botaani-kaaias, Loodusmuuseumis, Elistvere loomapargis, orienteerumas jne. Kogu lasteaed käis maikuus matkamas, osa-lesime Rahvusvahelise Tantsupäeva ühistantsimisel ja üheskoos kihuta-sime ratastega meie traditsioonilisel rattapäeval „Rattur Ripsik“. Ja muidugi algab meie lasteaia-aasta alati jook-sumaratoniga „Rühkiv Ripsik“, talvel osaleme Ripsiku rakukesega Tartu valla talimängudel, tähistame vastlapäeva ja oleme aktiivsed vabakulgemise päeva-del.

„Hüvasti sõbrad“ on meie kolmas tra-ditsiooniline üritus, sõprade koolisaat-mise pidu. Sel aastal saatsime kooli 66 ripsikut. Aktiivsetele tegevustele baseeruv ühissetevõtmine eristus sel aastal oma maskuliinsuse poolest, sest kaasatud oli mitu motoklubi ja autokool. Lapsed said uurida ja tutvuda erinevate mootorrataste hingeeluga ning uurida ja katsetada tarvikuid, „parandada“ autot, mängult olla automaaleriteks, teha pilti erilise motika taustal ja mui-dugi ka külghorvis kaassõitjana moti-kasõitu kogeda. Traditsiooniliselt oli kohal ka batuut, sai harjutada laskmist (vibuga, ragulka ja lauaragulkaga), teha peenemat näputööd ja kunsti. Aitäh selle vahva kogemuse eest Purpurnup-sikute õpetajatele, kes olid ettevõtmise mootoriteks ja sama rühma Grete isa Andrele. See kõik oli midagi uut ja pä-riselumängulist. Sellesse ettevõtmisse oli kaasatud kogu lasteaia meeskond ja tantsujala said „valgeks“ ka koolieelikute lapsevanemad.

Mängida on ripsiklased saanud sel aas-tal kindlasti tavapärasest enam, sest meieni on jõudnud arusaam mängu olulisest rollist lapse arengus. Tsitee-rides klassikuid: Lapsed õpivad män-gides. Veel olulisem – mängides õpivad lapsed õppima (O. F. Donaldson). Mäng on kõrgeim uurimise vorm (A. Eins-tein). Oleme Ripsikus võtnud mängu ja mängimise oma fookusesse, tekitanud töökorraldusega mängimiseks rohkem aega ja lisanud mängu olulise punktina meie arengukavva. Ripsik on aegade algusest olnud ja loodetavasti ka jääb lapsepõlve väärtustavaks lasteaiaiks, seega ei ole kuidagi võimalik siin mängu eirata. Täiskasvanute ülesanne on näha ja väärtustada mängu lapse arengu toe-

tajana ning teadmiste-oskuste omanda-mise vahendina.

Lugudest rääkides... Mänguaasta raa-mes õppisime ka meie Ripsikut ja Nup-sikut paremini tundma ning iga rühm pani kirja oma nime või värvi saamise loo. Nüüd on meil oma Ripsiku nimelu-gude „raamat“. Sealt võime lugeda, et Ruugeripsik sai oma ilusa oranži värvi kunstitööd, milles oli päikeseloojang ja vikerkaar, tehes. Siniripsik – läbi õnnetuse sinika saanud ripsikust, kel-lele lapsed lohutuseks oma rühmas pea-varju pakkusid. Kollaripsik – võililles tududes kollaseks värvunud ripsikust. Sininupsik sai oma sinise värvuse Raadi pargi tiigis ujudes. Rohenupsiku roheli-ne värv on pärit Coopi poes müüdavate sibulate söömisest, Ruugenupsik – ootamatust värvipotti kukkumisest... Aga kõike põnevat ka kohe avaldada ei saa. Ühel hetkel avaldame oma raamatu kindlasti ka virtuaalsel kujul – siis loe või mitu korda järjest!

Nagu näete, läbi mängu mõtestab laps lahti olukordi, õpib kaaslastega suhtle-ma, otsib ja leiab uusi lahendusi, jutus-tab enda sees olevaid lugusid ja muidugi, mis kõige tähtsam – see pakub RÕÕMU! Ka meie järgmises aastas saab kindlasti olema liikumist, veel rohkem mängi-mist ja õues tegutsemist, sest Ripsikus töötavad imelised, lapsemeelsed, teo-tahtelised inimesed, kellega maailma muutmine on täiesti võimalik. Mida positiivsemad oleme, seda rohkem rõõ-mu ja rahulolu kogeme. Ikka selleks, et jätkuks ka teistele jagada. Oma kogemu-si ja rõõme oleme sel õppeaastal jaganud ligi 300 inimesega, kes meil külas on käinud.

Foto: P. Reitav

Need, kes meie maja aiast maikuu lõpus või juuni alguses mööda juhtusid jalutama, said meie mänguaastast kokkuvõtet lugeda ka „aiapostritelt“. Ripsiku praktikud ja asjatundjad panid sinna kirja järgmist:

Näiteks kullimäng ja jooksumängud on sportlikud ja need on natuke trenn ka (Sander, 6a)

Mäng teeb hea tunde (Miree Alizee, Karoliina 5a)

Mängu on vaja, et poleks igav (Siniripsik, 7a)

Mäng teeb lapsed näljaseks (Siniripsik, 7a)

Mäng teeb mind targaks ja arendab ka (Siniripsik, 7a)

Mäng pakub hellust (Rohenupsik 5a)

Mulle meeldib kõige rohkem külas käia Purpurnupsikus, sest seal saab heinaga mängida ja notsude ja partidega ja isegi pallide ja munadega koos (Punanupsik, 5a)

Lapsed peavad mängima, sest nad ei ole suured inimesed ja emad-isad ei saa muidu arvutitööd teha. Mängida on parem kui töö käia (Punanupsik, 5a)

Mängida saab alati ja igal pool (Punaripsik, 5a)

Mäng on lõbus (Sininupsik, 4a)

Mäng teeb hea tuju (Ruugenupsik, 4a)

Mäng õpetab erinevalt ehitama (Kollanupsik, 5a)

Kodumäng on parim! (Kollanupsik, 5a)

Mäng rahustab ja teeb targaks (Kollanupsik 5a)

Kõige rohkem saab lasteaia-st mängimise tarkust. Mängides on inimesel huvitav! (Elisabeth, 4a)

Huvitav mäng on see, mida sa enne pole mänginud – siis pead nuputama ja see teeb targaks (Mattias 3a, 11k)

Ma saan pintsliga niimoodi mängida, et tuleb lugu – näiteks punamütsikese lugu (Helmi, 4a)

Maarja-Magdaleena neiule juunioride MMil neljas koht

Lauri Naber

Aasta tagasi võis Kuukirjast lugeda, et Maarja-Magdaleena neu Eleliis Orma tuli Euroopa juunioride meistrivõistlustel bridžis U-16 vanuseklassis Eesti koondise liikmena kaheksandale kohale, mis tagas meie noortele pääsu maailmameistrivõistlustele.

Juunioride MM toimus augusti alguses Hollandis, Veldhovenis ja Eleliis oli koondises ka sel korral, olles laua taga 100% mänguajast.

U-16 klassis osales 20 võistkonda, kes pidasid esialgu omavahel ringsüsteemis kvalifikatsiooniturniiri, mille kaheksa parimat pääsesid *play-offidesse*. Eesti koondis lõpetas eelturniiri 15 võidu, ühe viigi ja kolme kaotusega kolmandal kohal. Veerandfinaalis võideti Norrat, kuid paraku poolfinaalis järgnes kaotus Poolale ning pronksimatšis kõige napimalt, skooriga 96–97 USAle. Kuigi kahtlemata jäi lõpplahendus kripeldama, võib tulemust objektiivselt pidada väga heaks, koondis näitas korralikku arenguhüpet nii tulemuse kui ka mänguklassi poolest.

Eleliis eelringi matšis Prantsusmaa vastu. Foto: erakogu

Ootame naisi emakakaelavähi sõeluuringule ja pakume ka sel aastal kodutestimise võimalust

Pille Kalda, Tervise Arengu Instituudi avalike suhete juht

Tervise Arengu Instituut (TAI) ja Tervisekassa pakuvad HPV kodutestimist emakakaelavähi sõeluuringu sihtrühma naistele, kes ei ole sel aastal veel sõeluuringul osalenud.

Emakakaelavähi sõeluuringule kutsutakse ravikindlustatud ja ravikindlustamata naisi vanuses 30–65 eluaastat iga viie aasta järel. Sel aastal on emakakaelavähi sõeluuringul oodatud osalema naised sünniaastaga 1958, 1963, 1968, 1973, 1978, 1983, 1988, 1993.

Nagu aastal 2022, nii ka tänava saavad emakakaelavähi sõeluuringu sihtrühma kuuluvad naised, kes ei ole veel sõeluuringus osalenud, võimaluse valida, kas teha sõeluuring kliinikus või kodus.

Tasuta kodutestimise komplekti saab tellida veebipõhisest tellimiskeskonnast aadressilt hvp.synlab.ee ja tasuta saata proovi laborisse analüüsimisele. Alates septembrist avaneb Valga, Viljandi, Võru, Põlva ja Ida-Viru maakonnas võimalus saada tasuta kodutest ka apteegist. Projektis osaleb nendes maakondades 90 apteeki, kaasatud on Apotheka, Benu, Euroapteek ja Südamapteek.

Kodus võetud proove saab laborisse saata kuni käesoleva aasta lõpuni. Uuringu tulemuse kohta saadetakse kodutesti teinud naistele personaalne teavitus, samuti on tulemust võimalik vaadata patsiendiportaalist. Juhul, kui kodutesti proovist leitakse kõrge riski HPV-tüved ehk uuringu tulemus on positiivne, siis tuleb minna lisauuringule sõeluuringut teostavas tervishoiuasutusse. Positiivne HPV-uuringu tulemus

ei tähenda vähidiagnoosi, vaid seda, et on vaja teha lisauuring leiu täpsustamiseks. Kõik vajalikud uuringud on tasuta, ka ravikindlustuse puudumisel.

Julgustame naisi kodutesti kasutama, see on lihtne, mugav ja valutu. Koos kodutestiga saadetakse detailne proovivõtjuhend, mida järgides on ise proovi võtmine lihtne. Kodus ise võetud ja tervishoiutöötaja võetud proovid on HPV määramiseks sama usaldusväärsed.

Aastatel 2020–2022 Tervise Arengu Instituudi ja Tervisekassa koostöös läbi viidud kodutestimise projektide tulemused on näidanud, et aasta-aastalt kasvab huvi ja usaldus uudse testimisviisi osas. Naised on selle hästi vastu võtnud, kodutest on sobiv uuringu tegemise viis paljudele ja võimalus valida uuringu tegemise viisi on toonud rohkem naisi sõeluuringule. Eelmisel aastal valis emakakaelavähi sõeluuringus kodus

testi tegemise võimaluse juba üle 5300 naise.

2022. aastal viidi Ida-Virumaa apteekides läbi pilootprojekt, mille raames oli naistel võimalik saada kodutest kätte apteegist. Kahe kuu jooksul sai kodutesti apteegist ligi 600 naist ja see võimalus võeti samuti hästi vastu. Eelmisel aastal oli Ida-Virumaa üks maakondadest, kus emakakaelavähi sõeluuringul osalejate arv kasvas enim. Kuna apteekidest kodutestide saamise projekt oli väga edukas, siis sel aastal pakume võimalust juba rohkemates maakondades.

Emakakaelavähki saab tõhusalt ennetada õigeaegse HPV vastase vaktsineerimise ja regulaarse sõeluuringu abil. Haiguse peamine riskitegur on püsiv nakkus inimese papilloomiviiruse ehk HPV-ga. Osalemine sõeluuringus on oluline, kuna nakatumine HPV-ga ei anna üldjuhul sümptomeid ega kutsu esile muutusi enesetundes. Pikalt organismi jääv viirus võib aga põhjustada

rakumuutusi emakakaelal, millest vajaliku tähelepanu puudumise korral võib aja jooksul välja kujuneda emakakaelavähk. Eestis haigestub igal aastal emakakaelavähki umbes 150 naist ja selle tõttu sureb umbes 60 naist aastas. Suur osa emakakaelavähi juhtudest diagnoositakse naistel, kes ei ole osalenud sõeluuringus või ei ole käinud kontrollis piisava regulaarsusega. Seega on väga oluline vähieelsete muutuste varajane avastamine ja nende õigeaegne ravi, sest nii on võimalik ära hoida vähi teke.

2024. aastal on plaanis HPV kodutestimise võimalus teha kättesaadavaks kõigile tol aastal sõeluuringu sihtrühma kuuluvale naistele juba alates aasta algusest.

Lisainfo kodutestimise kohta ja projektis osalevate apteekide nimekiri on leitav TAI kodulehel. Rohkem infot emakakaelavähi sõeluuringu kohta leiab Tervisekassa kodulehelt.

Tervisekassa
Tervisekeskus

HEA NAIN!
 Kui Sinu sünniaasta on
1958 / 1963 / 1968 / 1973
1978 / 1983 / 1988 / 1993
 oled oodatud
EMAKAKAELAVÄHI
SÕELUURINGULE

Testi on võimalik teha kas kodus või kliinikus

KÜSI ENDALE TASUTA
KODUTEST APTEEGIST!

Kodutestimise komplekti on võimalik tellida ka: hpv.synlab.ee.
Uuringu tegemiseks kliinikus palume pöörduda sobivasse tervishoiuasutusse.

Sõeluuringul osalemine kuni 31.12.2023

Lisainfo ja projektis osalevate
apteekide nimekiri
soeluuring.ee/emakakaelavahk

Suve lõpp on küttesüsteemide hoolduseks hea aeg

Marek Kiik,
Päästeameti Lõuna päästkeskuse
kommunikatsioonijuht

Eelmise aasta algusest kuni selle aasta juulikuu lõpuni süttis kogu Eestis kütteseadmete rikestest 58 hoonet. Neist Lõuna-Eesti kuues maakonnas 38. Meie kandi suur number viitab, et siin on kehvast seisukorras või hooldamata kütteseadmeid rohkem. Enamasti tekivad hoonet süütavad kütteseadme rikked kulumisest või tahmapõlengutest mõrnenud kütteseadme osadest välja leviva kuumuse või sädemete tõttu. Seda saab ennetada ainult kütteseadme järjepideva kontrolli ja hooldusega, milleks tuleb kutsuda korstnapühkija.

Korstnapühkija vaatab kütteseadme korrasoleku enne kütteperioodi üle ja probleemide avastamisel teeb ettepanekud ning annab nõu nende kõrvaldamiseks. Lisaks saab korstnapühkijalt nõu, kuidas ja millise hulga küttematerjaliga on kütteseadet kõige tõhusam ja efektiivsem kütta. Kontrollitud ja puhastatud kütteseadmele, mida õigesti köetakse, võib külmal ajal kindel olla. Kütteseadmeid tuleb puhastada ning nende korrasolekut kontrollida minimaalselt kord aastas, intensiivsemal kasutamisel aga tihedamalt. Kord viie aasta jooksul on vaja eramaja korstent pühkima ja seadmeid hooldama kutsu-

da kutseline korstnapühkija. Kortermajas peab igal aastal käima kutseline korstnapühkija. Andmed hooldustööde ja vigade kohta kantakse sisse ohutusportaali <https://ohutusportaal.paas-teamet.ee/kuttessusteem/login>. Sealt näevad portaali sisse loginud kodanikud andmeid enda objekti hoolduste ajaloo kohta. Ühtlasi leiab portaalist info kutseliste korstnapühkijate ja pottseppade kohta.

Tasub meelest hoida, et sügiskuudel suureneb korstnapühkijate töökoormus ning tekivad ootejärjekorrad. Seetõttu on tark küttesüsteemi hooldus tellida kohe, et kütteperioodile muretult vastu minna.

TEENUSED

Muru niitmine, trimmerdamine, heki lõikus, okste äravedu, kruntide korrastus 5897 7133

Ametlik korstnapühkija, oma redel kaasas. 51916605.

Pottsepatööd ja -materjalid.
Küttekollete ehitus ja remont.
Tel. 5025424.

kipe oü müüb kandilist puitbriketti.
Erinevad sordid lehtpuu ja okaspuu.
Ladu asub Kõrvekülas, info telefonil:
5261028

Maarja Perejuuksur
Avatud Reedel 9-18, info tel 56659988
soovitav eelregistreerimine.

Kutsetunnistusega korstnapühkija
tel. 5019764

Aitame seadustada hooneid,
kasutuslubade taotlemine.
Tel: 56993014,
E-mail: info@ehitusdokument.ee,
Ehitusdokument OÜ

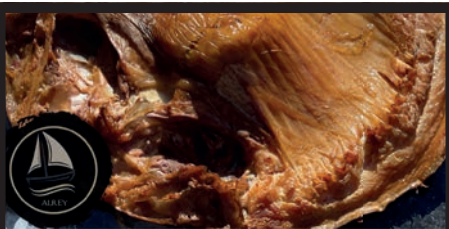

JOOGA LÄHTEL!

Power jooga Lähte spordikooli maadlusmajas
alates 20.09. kolmapäeviti algusega kell 18.00
Osalemispanus 7 eurot kord
või 5 korda 30 eurot
ivika.varton@gmail.com, 56478117

karu ahjud pottsepatööd

Ahjud, pliidad, kaminad, korstnad.
Ehitus ja remont. Tel: 514 6388
e-post: info@karuahjud.ee

Tartu külje all aadressil Nurga,
Aovere küla, avas ukseid
UUS KALAPOOD.

Pakume peamiselt Peipsi järvest
pärit kala: latikas, koha, ahven, haug.
Leidub ka teisi liike: angerjas, lõhe,
siig ja palju muud. Lai sortiment
värsket, suitsutatud, külmutatud,
kuivatatud, konserveeritud kala ning
kalatooteid ühes kohas.

Astu julgelt läbi iga päev
E-P 10:00-19:00

Lähte Ühisraamatukogu
Alates 11.septembrist on ajad
järgmised:
E 8.00-18.00
T,K,N 8.00-17.00
R 8.00-14.30
/lõuna 12.00-12.30/

Väikeelamute kütteseadmete uuendamise toetus

Eesmärk

Toetuse andmise eesmärk on parandada tiheasustuspiirkondade õhukvaliteeti, asendades tahkel kütusel põhineva kütteseadme taastuvenergiaallikat kasutava kütteseadmega või kaugküttega, uuendada olemasolevat tahkel kütusel põhinevat kütteseadet, mille tulemusena paraneb elamu küttesüsteemi tuleohutus ning energiaefektiivsus.

Toetus on mõeldud tiheasustuspiirkondades väikeelamutele, mille peamiseks kasutusotstarbeks ehitisregistris on määratud üksikelamu, ridaelamu, kaksikelamu või kahe korteriga elamu. Samuti ridaelamu sektsioon, kahe korteriga elamu sektsioon või kaksikelamu sektsioon, kui nendel on autonoomne küttesüsteem.

Avame taotlusvoor 18.09.2023.

Toetusega seotud küsimused saada aadressile eramu@kredex.ee. Toetuse haldurid vastavad kõnelele tööpäeviti kell 13.00-16.00.
Rohkem infot veebilehel kredex.ee/et/kutteseadmete-toetus

MULDA

Müüa toitainerikast mulda/komposti. Tegemist on vanade kalakasvatustiikide setetega. Sellest tulenevalt on muld pestitsiidide- ja insektitsiidide- ja umbrohuva. Sobib mahevijeluseks. Hind algab 12EUR/m3. Laadimine hinna sees. Erikaal hetkel umbes 850kg/m3. Kohalevedu kokkuleppel. Ladustatud Kalavere külas Tartumaal. Helistada ette 57859915.

N	1,23	%
C	17,6	%
pH	5,8	
P	1,2	mg/100g
K	8,4	mg/100g
Ca	750,8	mg/100g
Mg	93,0	mg/100g

Parim hind

Ostes 2 või enam
10kg Speedy on koti
hind 19.-
HIND 22.-

NB! Erinevad eripakkumised lemmikutele!

GRK

GRK Eesti AS otsib oma tiimi

Teemehaanikuid

Kui omad raudtee teemehaanik tase 4 või 5 kutsetunnistust ning erialast töökogemust, siis oled oodatud kandideerima.

LISAINFO:
+372 520 0502
elis.kaurson@grk.ee

GRK Eesti AS | www.grk.ee

*Teatriõhtu
koos Järste veinitaluga
21. oktoober kell 19.00*

*Tammistu
Raamatukogu-Külakeskuses*

Janno Puusepp
**Kenneth
ja Jo**
Margus Mankin
Anne-Mai Tevahi

*Õhtule loob atmosfääri pedaleid rüütas
Sissipääs 10 eurot.
koos veinitaluga 20 eurot.
Lisainfo ja piletid: FIENTA.COM*

**Tantsuõhtu Tammistu
Raamatukogu-Külakeskuses
30. septembril 2023 kell 20:00**

Rõõmusbänd

**vahepaladeks
maailmatantsud**

Pilet 15€ saad osta Fienta.com lehelt või
Tammistu raamatukogust lahtioleku
aegadel. Üritus lauakohtadega.
Broneerimine väga oluline!
Oma meelepärane söök ja jook võta ise
kaasa!
LISAINFO: 53001922 või fb messengeris

*Palju õnne pisipõnni
sünni puhul!*

Elis Edenberg	03.05.2023
Joel Aasna	19.05.2023
Jete Jagomäe	03.07.2023
Lily Johanna Kõiv	03.07.2023
Mira Koiksaar	04.07.2023
Mikk-Anton Laanemaa	08.07.2023
Sofia Kuus	11.07.2023
Delia Skidon	13.07.2023
Brianna-Lissel Lastik	17.07.2023
Adrian Kadak	18.07.2023
Rico Semm	22.07.2023
Luca Kübarsepp	23.07.2023
Lara Tikk	27.07.2023
Oliver Mets	29.07.2023
Arthur Einmann	30.07.2023
Elli Pihlapsoo	30.07.2023
Lenna Sansa Juhanson	03.08.2023
Mariliis Piirisalu	07.08.2023
Rico Reimus	11.08.2023
Hardy Muru	13.08.2023
Adelyne Parts	17.08.2023
Oliver Leppsaar	18.08.2023
Mia Elyse Vaher	20.08.2023
Ruby Serojev	21.08.2023
Hugo Raudpuu	25.08.2023

VIIMASED KÜPSETAMISE TÖÖTOAD LASTELE

22. SEPTEMBER KOHUPIIMAKORP JA KREEMISAIAD

29. SEPTEMBER VAHUKOORETORUD SILMADEGA

Asukoht: Nõlvakaare 20, Raadi alev

Kell 16.00-17.00

Lapsele töötuba 10 eur!

Vajalik eelnev registreerimine (fb sõnumisse v helista 59072412).

Meie hulgast lahkunud

ILMAR RAUDSEPP
27.10.1935 – 27.07.2023

EDGAR KOORT
29.06.1945 – 27.07.2023

ZINOVI BABITŠ
24.08.1946 – 01.08.2023

HEIKI KULLA
05.02.1947 – 11.08.2023

AIN OTTER
22.05.1952 – 20.08.2023

JÜRI PROSS
20.12.1958 – 23.08.2023

VILLEM VESTEL
27.09.1942 – 25.08.2023

AARE LÖHMUSSAAR
29.05.1938 – 30.08.2023

PEOÕHTU Kell 19
Laupäeval, 21. oktoobril 2023
Maarja-Magdaleena rahvamajas

Päevaküsimuste sõnaraamat
"Näited ja lausused"

Tantsus Super Stereo

Avaldus rändhaara Prekier

Piletid 10 € vabatahtlikult rahvamajas. Saadaval 1000. Piletid 15 €. Lisainfo: 520 5906

**SEAL, KUS SULGEB
ELURAAMAT, ALGAB
MÄLESTUSTE MAA...**

**Avaldame kaastunnet
Küllil Suvi perele, isa, äia
ja vanaisa surma puhul!**

Laeva sotsiaalmaja elanikud!

Kallis Liia Nõmme,

*Kallis Liia Nõmme,
Olgu su silmades kelmikas sära,
olgu su jalgades reisikihk,
olgu su kõrval toimekad sõbrad,
olgu sul ikka selge siht!
Head tervist ja rõõmsat meelt Juubeliks!*

*Õnnitlevad
Antiikhõbeda mummud*

Andres, Aime Marie, Anne!

*Soovime tervist ja õnne,
kauaks veel jaksu ja taibukat meelt!
Jätkugu hoogu, jätkugu jõudu
paljudeks aastateks veel!*

Maarja-Magdaleena Maarahva Selts

SEPTEMBER

L 23. sept ERMi õpituba. Puust kausi tegemine*

L-P 23.-24. sept ERMi õpituba. Vana puitmööbli hooldamine*

P 24. sept 12/17 ja E 25. sept 12/19 Laulupesa ja Shaté „Eurovisioon 2023“

E 25. sept 19 Etendus „Ohtlik meetod“ (Rakvere Teater)

K 27. sept 17 Kertu Saks kuraatorituur näitusel „Sõnumid kolmnurgas“

OKTOOBER

P 1. okt 12 Festival Tubin.

Muusikaline rännak Konrad Mäe maalimispaikadesse

P 8. okt 12–15 Perepäev „Hõimukuu jutud“. Soome-ugri maagia!

L 14. okt 10/12 Kontsertetendus lastele „Lolala päästab päeva!“

L 14. okt 17/18 „Õige keha, vale keha?“. Kristel Rattuse kuraatorituur „Valu“ / Vestlusringi priimabaleriinide Kaie Kõrbi ja Age Oksaga juhib TÜ professor Pärtel Piirimäe

L-P 14.-15. ja 21.-22. okt ERMi õpituba. Kangastelgedel kudumine (algajatele)*

L 14. okt ERMi õpituba. Kööbi tegemine*

L 17. okt ja P 18. okt 19 Etendus „Agnes, kroonikud ja psühhokroonikud“

NÄITUSED:

- ◆ „Õige keha, vale keha?“ kuni 28.1.24
- ◆ „Nelja jalaga maa peal. Eesti talutool“ kuni 4.12
- ◆ „Sõnumid kolmnurgas. Eesti XX sajandi suveniirrätkid“ kuni 29.10
- ◆ „Ikooni sünd“ kuni 24.9
- ◆ „Konrad Mägi. Seninägemata maalid“ alates oktoobri lõpust

TARTU VALLA KULTUURIKALENDER

Ajas muutuv kultuurikalender on leitav aadressil: www.kultuurikava.ee

NB! Kõik soovijad saavad oma sündmuse kalendrisse ise märkida. Loo konto, logi sisse ja lisa sündmus! Siis ei ole vaja eraldi Kuukirjale sündmusest märku anda.

SEPTEMBER – OKTOOBER 2023

16. september Kell 13.00	Teelehesümfonia ja vaimne tervis Erto mahetalus Kõrenduse külas.
23. september Kell 10.00	3. Lähte maastikujooks
30. september Kell 11.00	Kalapüügivõistlus Saadjärve Haug 2023 Tabivere rannas
30. september Kell 20.00	Tantsuõhtu ansambliga „Röömusband“ Tammistu Raamatukogu-Külakeskuses
7. oktoober Kell 10.00	Maarja-Magdaleena sügislaat
13. oktoober Kell 15.00	Elistvere raamatukogus viimane piiblisõprade kokusaamine. Jutlustajad Soomest
19. oktoober Kell 13.00	Elistvere raamatukogus kohtumine Maalehe ajakirjaniku, saunaminister Rein Sikuga
21. oktoober Kell 18.00	Tammistus teatriõhtu koos Järiste veinitaluga „Kenneth ja Jo“ Autor ja lavastaja Janno Puusepp
21. oktoober Kell 19.00	Peoõhtu Maarja-Magdaleena rahvamajas. Tantsuks mängib ansambel Super Stereo.
16. november Kell 19.00	Vokaalgrupp „MIRT“ Tammistu Raamatukogu-Külakeskuses. Pilet 15€/18€/20€.

KÕRVEKÜLA

LAEVA

LÄHTE

KOOGI

PIIRISSAAR

RAADI

KÄRKNA

ÄKSI

TABIVERE

mitmes kohas

TAMMISTU

VASULA

VEDU

MAARJA-MAGDALEENA

Laupäeval, 7. oktoobril 2023
kell 10-14

Maarja-Magdaleena SÜGISLAAT

endise meierei hoovil

OODATUD ON KAUPLEJAD, KES PAKUVAD TALUTOODANGUT, ISTIKUID, KOHALIKKU TOITU, METT, KÄSITÖÖD, VALMISRIIDEID J.M. KAUPA KIRBUKAS

Küpsetisi ja sooja toitu pakub
SIRJE KOHVIK

Parima õunapiruka valimine
Too oma pirukas kioskisse. Kell 12 selgub võitja

Poni- ja vankrisõit

Info ja registreerimine kauplajatele
tel. 52 05 906
või magdaleenaselts@gmail.com

Muugikoht maksab 5 eurot

Asume Maarja-Magdaleena külas, Tartu vallas, Tartumaa

Tartumaa Sügismängud 2023

Orienteerumine 17.09

Jalgrattakross 07.10

Sulgpall 04.11

Võrkpall okt-nov

LISAINFO

LIHKUMISAASTA 2023

QR code for more information

EELK Äksi
Andreas Kogudus

Jumalateenistus
igal pühapäeval kell 11:00
Leerikool algab pühapäeval
24. Septembril kell 11:00

Lisainfo
õpetaja Esa Luukkala tel 5811 3195

EELK Kursi
Maarja-Eliisabeti Kogudus

Jumalateenistus
igal pühapäeval kell 15:00

Lisainfo
õpetaja Esa Luukkala tel 5811 3195